

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Укладачі:
Віра БУТОВА, Олена ЧАЙКА

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИК
ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ
«СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МОВА І ЛІТЕРАТУРА
(АНГЛІЙСЬКА))» ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО)
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

УДК 378.147.091.33-027.22:80] (075.8)

Н 46

Рекомендовано до друку та розповсюдження Вченою радою Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (протокол № 12 від 24 квітня 2024 року)

Рецензенти:

Гембарук А. С. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови та методики її навчання, завідувачка лабораторії навчання іноземних мов Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Ткаченко Н. М. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Укладачі:

Бутова В. О., ст. викладач кафедри іноземних мов та методики викладання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Чайка О. М., ст. викладач кафедри іноземних мов та методики викладання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Н 46

Наскрізна програма практик за освітньою програмою «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого (магістерського) рівня вищої освіти / укл.: В. О. Бутова, О. М. Чайка. Глухів : Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2024. 85 с.

Наскрізна програма практик за освітньою програмою «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого (магістерського) рівня вищої освіти визначає концептуальні засади науково-практичної підготовки фахівців та відповідно до навчального плану регламентує послідовність і тривалість різних видів практики, визначає мету, завдання і місце кожного виду практики у структурно-логічній схемі підготовки фахівців та перелік загальних і фахових компетентностей, що формуються наскрізною системою практик у професійній підготовці майбутнього спеціаліста. До наскрізної програми включено програму науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи та дві програми виробничих педагогічних практик в закладах загальної середньої та фахової передвищої освіти.

УДК 378.147.091.33-027.22:80] (075.8)

© Бутова В. О., Чайка О. М., 2024

© Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Розділ 1. Зміст та організація науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи (безвідривна)	6
1.1. Загальні положення	6
1.2. Мета та завдання практики	7
1.3. Компетентності та програмні результати навчання	8
1.4. База практики	10
1.5. Зміст науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи.....	11
1.6. Права та обов'язки практикантів	15
1.7. Звітність про практику	15
1.8. Система оцінювання навчальних досягнень	17
Розділ 2. Зміст та організація виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти	21
2.1. Загальні положення	21
2.2. Мета та завдання практики	22
2.3. Компетентності та програмні результати навчання	23
2.4. База практики	27
2.5. Зміст виробничої педагогічної практики	27
2.6. Права та обов'язки практикантів.....	33
2.7. Звітність про практику	34
2.8. Система оцінювання навчальних досягнень.....	35
Розділ 3. Зміст та організація виробничої педагогічної практики в закладах фахової передвищої освіти.....	42
3.1. Загальні положення	42
3.2. Мета та завдання практики	43
3.3. Компетентності та програмні результати навчання	44
3.4. База практики	47
3.5. Зміст виробничої педагогічної практики	47
3.6. Права та обов'язки практикантів.....	50
3.7. Звітність про практику	52
3.8. Система оцінювання навчальних досягнень	55
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	59
ДОДАТКИ	63

ПЕРЕДМОВА

Практична підготовка здобувачів вищої освіти – важлива форма професійного навчання в педагогічному закладі вищої освіти, спрямована на пізнання та практичне засвоєння закономірностей і принципів педагогічної діяльності, опанування системою методологічних і методичних принципів викладання, оволодіння парадигмальними технологіями викладання, закладання підґрунтя індивідуального стилю педагогічної діяльності. Таке бачення ролі педагогічної практики зумовлене її поліфункціональністю й інтегративністю, які, у свою чергу, ґрунтуються на основному цільовому спрямуванні комплексної підготовки майбутнього вчителя як компетентного фахівця.

Практична підготовка майбутнього вчителя англійської мови та зарубіжної літератури на другому (магістерському) рівні вищої освіти є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми, посідає провідне місце в системі професійної підготовки і передбачає розкриття загальних закономірностей науково-дослідницької та педагогічної діяльності в різних типах закладів освіти; поглиблення, закріплення й відпрацювання теоретичних і практичних знань і вмінь, набутих у процесі теоретичного навчання; виконання науково-дослідницьких і методичних завдань, спрямованих на усвідомлення магістрантами логіки застосування інструментарію, прийнятому у сучасних наукових дослідженнях, та використання сучасних технологій і методів навчання в освітньому процесі; розвиток творчої ініціативи та дослідницьких умінь у професійній діяльності; набуття й удосконалення компетентностей і програмних результатів навчання.

Практика дозволяє створити передумови для синтезу знань із психології, педагогіки, англійської мови, зарубіжної літератури, методик викладання англійської мови та зарубіжної літератури, що забезпечує перехід від теоретичного навчання до професійної діяльності здобувача. Цей синтез знань об'єктивних, змістових, цілісних уявлень про специфіку педагогічної професії сприяє формуванню та розвитку як загальних, так і професійних компетентностей.

Нормативні вимоги щодо місця практики в освітньому процесі та її організаційно-методичного забезпечення ґрунтуються на Конституції України, Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність»; постановах КМУ №1187 від 30 грудня 2015 року «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» зі змінами, внесеними постановою КМУ від 10 травня 2018 р. № 347

«Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187», №1341 від 23 листопада 2011 р. «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій»; наказі МОН № 93 від 8 квітня 1993 р. «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міносвіти № 351 від 20.12.94 р. «Про внесення змін до Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України»; Стратегії розвитку Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка на 2021-2025 роки; Положенні про організацію освітнього процесу в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка та інших нормативних документах.

Наскрізна програма практик для здобувачів вищої освіти – нормативний та навчально-методичний документ, що визначає концептуальні засади практичної підготовки фахівців та відповідно до навчального плану регламентує послідовність і тривалість різних видів практики, визначає мету, завдання і місце кожного виду практики у структурно-логічній схемі підготовки фахівців та перелік загальних і фахових компетентностей, що формуються наскрізною системою практик у професійній підготовці майбутнього фахівця.

Наскрізна програма практик для здобувачів вищої освіти складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Мова і література (англійська))» спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) другого (магістерського) рівня вищої освіти та передбачає такі види практик:

Таблиця 1

Види практик

№ з/п	Вид практики	Термін проходження	Заг. обсяг	Тривалість практики		Форма контролю
				Денна ф.н.	Заочна ф.н.	
1.	Науково-дослідницька практика з написання кваліфікаційної роботи (безвідривна)	I II III	6	1 тижд. 1 тижд. 2 тижні	1 тижд. 1 тижд. 2 тижні	диф. залік
2.	Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти	II	9	6 тижн.	3 тижні	диф. залік
3.	Виробнича педагогічна практика в закладах фахової передвищої освіти	III	6	4 тижні	3 тижні	диф. залік

Розділ 1. Зміст та організація науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи (безвідривна)

1.1. Загальні положення

Науково-дослідницька практика – вид навчальної роботи, спрямований на поглиблення та закріплення теоретичних і практичних знань, отриманих здобувачами магістерського ступеня освіти в процесі навчання, набуття, удосконалення компетентностей і результатів навчання за обраною магістерською програмою. Головне її завдання полягає у практичній діяльності дослідницького характеру та збиранні матеріалів для виконання кваліфікаційної роботи. Виконання магістрантами науково-дослідницьких завдань у період практики повинно ґрунтуватися на розумінні загальної логіки дослідницької роботи і застосуванні інструментарію, прийнятому у сучасних наукових дослідженнях. Зазначена практика для здобувачів магістерського ступеня освіти є однією із форм професійного навчання в закладі вищої освіти та становлення їх як професіоналів-дослідників.

Програма практики розроблена відповідно до основних нормативних документів, що регламентують освітній процес у закладах вищої освіти, стратегічних орієнтирів і тенденцій сучасної освіти та науки у вітчизняному, європейському та світовому вимірі, вимог Національної рамки кваліфікацій.

Науково-дослідницька практика з написання магістерської роботи реалізується на підставі таких документів:

- Положення про навчання і викладання за освітніми програмами ОС «Бакалавр», ОС «Магістр» у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка;
- Положення про організацію, проведення практичної підготовки здобувачів освіти у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка;
- Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка;
- Положення про дотримання принципів академічної доброчесності в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка;
- Положення «Про контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка».

Загальний обсяг ОК «Науково-дослідницька практика з написання кваліфікаційної роботи (безвідривна)» складає 6 кредитів. Термін проходження практики – 1, 2 та 3 семестри.

1.2. Мета та завдання практики

Науково-дослідницька практика з написання кваліфікаційної роботи є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Середня освіта (Мова і література (англійська))», спрямована на оволодіння здобувачем освіти інтегральною, загальними, фаховими і предметними компетентностями здійснення самостійної науково-дослідної роботи та проводиться відповідно до навчального плану.

Предметом є науково-дослідна робота як специфічний вид науково-практичної діяльності в галузі науки й освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: науково-дослідницька робота тісно пов'язана з вивченням педагогіки, психології, філософії освіти та фахових методик, методології і методів наукових досліджень, інформаційних технологій у дослідницькій діяльності тощо. Науково-дослідницька робота здобувачів ґрунтується на дотриманні принципів доступності, науковості та послідовності, а саме на знаннях, уміннях та навичках отриманих при вивченні вступу до спеціальності, загальної психології, педагогіки, мовознавчих і літературознавчих дисциплін, дисциплін методичного спрямування, методології і методів науково-педагогічних досліджень тощо.

Метою практики є набуття здобувачами освіти досвіду самостійної науково-дослідницької роботи та опрацювання методики її проведення, поглиблення теоретичних знань, підбір фактичного матеріалу для написання випускової кваліфікаційної роботи, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел.

Основними *завданнями* науково-дослідної практики є:

- оволодіння сучасною методологією наукового дослідження, основними принципами роботи з емпіричною базою дослідження та методами збирання, аналізу й оброблення наукової інформації;
- закріплення знань, умінь і навичок, здобутих під час вивчення дисциплін за освітньою програмою ОС «Магістр»;
- формування уявлень про сучасні види інформаційного забезпечення та інформаційні технології наукової інформації, зокрема джерела інформації в науково-дослідній роботі;
- набуття вмінь організації та проведення науково-дослідної роботи, зокрема застосування понятійного апарату методології наукових

- досліджень, аналізу відібраної інформації, формулювання мети, завдань і гіпотези наукового дослідження тощо;
- формування навичок оформлення та оприлюднення здобутих результатів дослідницької діяльності у вигляді звітів, публікацій, доповідей;
  - набуття досвіду самостійної науково-дослідної роботи, навичок креативного підходу до розв'язання дослідницьких завдань;
  - виховання потреби в систематичному оновленні своїх знань та їх практичному застосуванні в науково-дослідницькій діяльності, прагнення до самоосвіти і самовдосконалення;
  - сприяння активізації науково-дослідної діяльності здобувачів вищої освіти.

1.3. Компетентності та програмні результати навчання

Зміст практики спрямований на формування у здобувачів вищої освіти *компетентностей*, зокрема:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі загальної середньої та фахової передвищої освіти за предметною спеціальністю 014.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література), що передбачає застосування інновацій у процесі навчання та проведення наукових педагогічних досліджень і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК 3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, приймати обґрунтовані рішення у професійній та дослідницькій діяльності, прогнозувати й презентувати її результати, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК 4. Здатність дотримуватися принципів академічної доброчесності у професійній діяльності та під час виконання науково-педагогічних досліджень, спроможність формувати в здобувачів освіти культуру академічної доброчесності.

ЗК 5. Здатність до ефективної комунікації (усної та письмової) державною та англійською мовами на основі етичних принципів та норм, мультикультурності та недискримінації.

ЗК 6. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності, обробляти й аналізувати інформацію з різних джерел.

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спроможність генерувати нові ідеї, мислити логічно, критично, аналітично, абстрактно, аналізувати та синтезувати.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК 2. Здатність здійснювати моніторинг власної науково-дослідницької і педагогічної діяльності, визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК 3. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в здобувачів освіти ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання, розв'язування задач дослідницького та / або інноваційного характеру в професійній діяльності.

ФК 4. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації здобувачів освіти до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати в них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК 6. Володіння концептуальними основами структури і змісту освітнього процесу, уміння застосувати отримані теоретичні знання в науково-дослідницькій і педагогічній діяльності та виконувати основні професійно-методичні функції.

Компетентності предметної спеціальності (ПК)

ПК 3. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, здійснювати дискурсивний аналіз мовного, мовленнєвого матеріалу й застосовувати його для формування ціннісних орієнтацій відповідно до етичних і моральних норм поведінки, прийнятих в україномовному та англійськомовному середовищах.

ПК 6. Здатність до використання інновацій у дослідницькій діяльності та в процесі підготовки та проведення занять і виховних заходів з англійської мови та зарубіжної літератури під час створення навчально-методичного забезпечення та оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.

Зміст практики спрямований на досягнення здобувачами вищої освіти **програмних результатів навчання**, зокрема:

Загально-предметні результати навчання (РН)

РН 1. Усвідомлює цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, керується ними в професійній діяльності та демонструє здатність нести відповідальність як громадянин і професіонал за результати власної діяльності.

РН 3. Знає основні принципи, функції, сучасні форми та методи організації освітньої діяльності, методологію науково-педагогічних досліджень, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість і навички презентації результатів власних досліджень.

РН 4. Дотримується культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в здобувачів освіти.

РН 5. Досконало володіє державною та англійською мовами, ефективно спілкується в професійній та соціокультурній сферах, дотримуючись етичних норм спілкування, принципів мультикультурності та недискримінації.

РН 6. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки й обміну інформацією, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН 7. Уміє діяти автономно та в команді, формулює наявні проблеми у сфері освіти, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх розв'язання, прогнозує очікувані результати.

РН 8. Володіє спеціалізованими концептуальними знаннями, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності та освітньої галузі знань, здатен до їх поглиблення впродовж життя.

РН 9. Демонструє здатність до рефлексії науково-дослідницької та педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи внутрішніх і зовнішніх чинників, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

РН 10. Демонструє вміння класифікувати, упорядковувати й узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов освітнього процесу, потреб формування ключових компетентностей здобувачів освіти та інтегрованого навчання, розв'язувати задачі і проблеми дослідницького та / або інноваційного характеру в професійній діяльності.

РН 11. Визначає та аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності.

РН 13. Застосовує знання з психології, педагогіки, прикладних наук з предметної спеціальності в практичних ситуаціях і дослідницькій діяльності, здатен до виконання основних професійно-методичних функцій.

Фахові результати навчання (ПРН)

ПРН 3. Уміє використовувати лінгвістичний потенціал англійської мови, досягнення світового літературного процесу для формування духовного світу громадян України та забезпечувати діалог мов і культур в освітньому процесі.

ПРН 6. Здатен діяти інноваційно з метою реалізації особистісного творчого потенціалу, розв'язування завдань дослідницького характеру та формування ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти.

1.4. База практики

Місцем проходження практики є кафедра іноземних мов та методики викладання Глухівського НПУ ім. О. Довженка, яка є випусковою для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова і література (англійська))», несе відповідальність за якість викладання освітніх компонент ОПП, формування компетентностей та забезпечення програмних результатів навчання випускників. Завідувач кафедри відповідає за проведення та результати практики.

Здобувачі вищої освіти-практиканти виконують завдання практики за такими форматами:

- дистанційно, якщо організація освітнього процесу в закладах освіти здійснюється в дистанційному режимі (віддалено) за допомогою технологій дистанційного навчання;
- очно, за умови організації освітнього процесу в закладах освіти у традиційному (очному) режимі.

1.5. Зміст науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи

Зміст ОК «Науково-дослідницька практика з написання кваліфікаційної роботи (безвідривна)» визначається загальною концепцією магістерської підготовки за ОП «Середня освіта (Мова і література (англійська))» й передбачає системне бачення здобувачем вищої освіти наукової проблеми з обраної теми кваліфікаційної роботи, а також набуття компетентностей (інтегральної, загальних, фахових і компетентностей предметної спеціальності), необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи.

Основні етапи та види діяльності здобувачів вищої освіти під час проходження науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи забезпечують планове та поетапне практичне засвоєння магістрами методології та методики проведення науково-дослідницької роботи в реальних умовах – від постановки завдань дослідження до апробації його результатів. Індивідуальні завдання для здобувачів вищої освіти визначені відповідно до логіки роботи над магістерським дослідженням, зокрема передбачають роботу з першоджерелами, монографіями, авторефератами й дисертаційними дослідженнями, аналіз результатів досліджень, а також консультації з груповими керівниками практики та / або науковими керівниками кваліфікаційних робіт.

Таблиця 1.1

Етапи та види діяльності практикантів

№ п/п	Зміст роботи	Терміни виконання
І СЕМЕСТР		
1. Наставовно-мотиваційний етап		
1.1.	Участь у настановній конференції з організації дослідницької практики.	За 1-3 дні до початку практики
1.2.	Ознайомлення з програмою дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи.	1 день практики
1.3.	Співбесіда з груповим керівником практики (науковим керівником кваліфікаційної роботи), розробка індивідуального плану-графіку проходження дослідницької практики. <i>(Додаток 1)</i>	1-2 день практики
1.4.	Зустріч із груповим керівником практики (науковим керівником кваліфікаційної роботи) на групових та індивідуальних консультаціях.	Протягом усього терміну проходження практики
1.5.	Участь у науково-дослідницькій діяльності випускової кафедри (допомога в підготовці до видання збірників наукових праць, підготовці та проведенні наукових конференцій тощо).	Протягом усього терміну проходження практики
2. Операційно-діяльнісний етап		
2.1.	Оформлення завдань на виконання кваліфікаційної роботи та календарного плану проведення магістерського дослідження. <i>(Додаток 2)</i>	1 тиждень практики
2.2.	Обґрунтування теми магістерського дослідження (актуальність, науковий апарат, зміст).	1 тиждень практики
2.3.	Опрацювання джерельної бази дослідження, формування бібліографії.	1 тиждень практики

2.4.	Виконання індивідуальних завдань групового керівника практики або наукового керівника кваліфікаційної роботи <i>(за потреби)</i> .	Протягом усього терміну проходження практики
3. Контрольно-оцінний етап		
3.1.	Самоаналіз і самооцінка виконаної роботи та отриманих результатів за час проходження практики.	Протягом 3 днів після завершення практики
3.2.	Оформлення звітної документації та подання її на випускову кафедру в паперовому та електронному варіантах. <i>(Додаток 3)</i>	Протягом 3 днів після завершення практики
3.3.	Підготовка звіту про проходження дослідницької практики та його захист у формі доповіді (виступу) або презентації.	Протягом 1 тижня після завершення практики
3.4.	Участь у підсумковій конференції-звіті про результати практики.	Протягом 1 тижня після завершення практики
II СЕМЕСТР		
1. Наставовно-мотиваційний етап		
1.1.	Участь у настановній конференції з організації дослідницької практики.	За 1-3 дні до початку практики
1.2.	Ознайомлення з програмою дослідницької практики з написання магістерської роботи.	1 день практики
1.3.	Співбесіда з груповим керівником практики (науковим керівником кваліфікаційної роботи), розробка індивідуального плану-графіку проходження дослідницької практики. <i>(Додаток 1)</i>	1-2 день практики
1.4.	Зустріч із груповим керівником практики (науковим керівником кваліфікаційної роботи) на групових та індивідуальних консультаціях.	Протягом усього терміну проходження практики
1.5.	Участь у науково-дослідницькій діяльності випускової кафедри (допомога в підготовці до видання збірників наукових праць, підготовці та проведенні наукових конференцій тощо).	Протягом усього терміну проходження практики
2. Операційно-діяльнісний етап		
2.1.	Аналіз нормативних документів, літературних джерел та Інтернет-ресурсів з досліджуваної теми; на основі цього аналізу визначення базових понять дослідження (у кількості – не менше 10) з посиланням на авторів і джерела, обґрунтування найбільш актуальних визначень і формулювання власного (робочого) визначення (за потреби); написання оглядового реферату з теоретичної	Протягом усього терміну проходження практики

	частини кваліфікаційної роботи з посиланнями на використані джерела.	
2.2.	Аналіз реального стану проблеми дослідження в практиці ЗЗСО; розроблення методології збору даних; проведення констатувального етапу експерименту.	Протягом усього терміну проходження практики
2.3.	Апробація результатів дослідження у формі участі в науковій конференції з доповіддю з теми кваліфікаційної роботи.	Протягом усього терміну проходження практики
2.4.	Виконання індивідуальних завдань групового керівника практики або наукового керівника кваліфікаційної роботи <i>(за потреби)</i> .	Протягом усього терміну проходження практики
3. Контрольно-оцінний етап		
3.1.	Самоаналіз і самооцінка виконаної роботи та отриманих результатів за час проходження практики.	Протягом 3 днів після завершення практики
3.2.	Оформлення звітної документації та подання її на випускову кафедру в паперовому та електронному варіантах. <i>(Додаток 3)</i>	Протягом 3 днів після завершення практики
3.3.	Підготовка звіту про проходження дослідницької практики та його захист у формі доповіді (виступу) або презентації.	Протягом 1 тижня після завершення практики
3.4.	Участь у підсумковій конференції-звіті про результати практики.	Протягом 1 тижня після завершення практики
ІІІ СЕМЕСТР		
1. Наставно-мотиваційний етап		
1.1.	Участь у настановній конференції з організації дослідницької практики.	За 1-3 дні до початку практики
1.2.	Ознайомлення з програмою дослідницької практики з написання магістерської роботи.	1 день практики
1.3.	Співбесіда з груповим керівником практики (науковим керівником кваліфікаційної роботи), розробка індивідуального плану-графіку проходження дослідницької практики. <i>(Додаток 1)</i>	1-2 день практики
1.4.	Зустріч із груповим керівником практики (науковим керівником кваліфікаційної роботи) на групових та індивідуальних консультаціях.	Протягом усього терміну проходження практики
1.5.	Участь у науково-дослідницькій діяльності випускової кафедри (допомога в підготовці до видання збірників	Протягом усього терміну

	наукових праць, підготовці та проведенні наукових конференцій тощо).	проходження практики
2. Операційно-діяльнісний етап		
2.1.	Моделювання системи вправ і завдань / розгорнутого плану-конспекту уроку / програми спецкурсу (факультативу) / сценарію виховного заходу тощо, який (яка) презентує методичну систему кваліфікаційної роботи; написання оглядового реферату з практичної частини дослідження з посиланнями на використані джерела.	Протягом усього терміну проходження практики
2.2.	Проведення формульовального етапу експерименту, аналіз одержаних експериментальних даних та / або розроблення методичних рекомендацій з використанням результатів дослідження.	Протягом усього терміну проходження практики
2.3.	Узагальнення та апробація результатів дослідження у формі публікації (подання до друку) тез доповіді (статті) з теми кваліфікаційної роботи; оформлення загальних висновків кваліфікаційної роботи.	Протягом усього терміну проходження практики
2.4.	Виконання індивідуальних завдань групового керівника практики або наукового керівника кваліфікаційної роботи <i>(за потреби)</i> .	Протягом усього терміну проходження практики
3. Контрольно-оцінний етап		
3.1.	Самоаналіз і самооцінка виконаної роботи та отриманих результатів за час проходження практики.	Протягом 3 днів після завершення практики
3.2.	Оформлення звітної документації та подання її на випускову кафедру в паперовому та електронному варіантах. <i>(Додаток 3)</i>	Протягом 3 днів після завершення практики
3.3.	Підготовка звіту про проходження дослідницької практики та його захист у формі доповіді (виступу) або презентації.	Протягом 1 тижня після завершення практики
3.4.	Участь у підсумковій конференції-звіті про результати практики.	Протягом 1 тижня після завершення практики

Пропоновані види діяльності з науково-дослідницької практики конкретизуються та доповнюються для кожного магістранта залежно від специфіки й характеристики виконуваної роботи. У терміни, означені програмою науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи, також передбачено виконання здобувачами вищої освіти індивідуальних завдань від наукових керівників, які вони формулюють з урахуванням обраної теми кваліфікаційної роботи за потреби.

1.6. Права та обов'язки практикантів

1. Взяти участь в настановній конференції з питань проходження науково-дослідницької практики, яку проводить відділ практик, а також у підсумковій конференції за результатами практики.

2. Ознайомитись з програмою практики і змістом робіт, які необхідно виконати; пройти інструктаж про порядок її проходження та з техніки безпеки, протипожежної безпеки, виробничої санітарії і попередження нещасних випадків, одержати від керівника практики необхідні документи (індивідуальні завдання, методичні рекомендації тощо).

3. Погодити і представити до затвердження груповому керівнику практики календарний план роботи, і під час практики дотримуватись термінів його виконання.

4. Виконувати всі завдання практики в повному обсязі, дослухатися до зауважень та порад групового керівника; виявляти відповідальність, старанність, творчу ініціативу, наполегливість, організованість, дисциплінованість.

5. Брати індивідуальні консультації з організаційних і методичних питань практики у групового керівника практики.

6. Мати право на продовження терміну проходження практики за умови наявності поважних причин (підтверджено довідкою, лікарняним листом), які стали на заваді вчасного та успішного виконання завдань практики.

7. Мати можливість пройти практику повторно, якщо програма практики не виконана здобувачем вищої освіти з поважних причин або підсумкова оцінка є F/FX.

8. Вносити пропозиції щодо вдосконалення підготовки здобувачів вищої освіти до науково-дослідницької практики, її організації та проведення.

9. У триденний термін після закінчення практики подати на кафедру звітну документацію про результати проходження науково-дослідницької практики.

10. Виступити зі звітом про результати проходження практики на підсумковій конференції.

1.7. Звітність про практику

Науково-дослідницька практика з написання кваліфікаційної роботи (безвідривна) вважається завершеною за умови виконання здобувачем вищої освіти всіх вимог програми практики. За результатами практики магістрант оформлює звітну документацію, яку в триденний термін після її завершення подає на кафедру іноземних мов та методики викладання.

Звітні матеріали з науково-дослідницької практики

I семестр

1. Індивідуальний план-графік проходження науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи (див. Додаток 1);
2. Обґрунтування теми магістерського дослідження;
3. Документ «Завдання на виконання магістерської роботи» (див. Додаток 2);
4. Перелік бібліографії з теми наукового дослідження (згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання»).

II семестр

1. Індивідуальний план-графік проходження науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи (див. Додаток 1);
2. Аналіз базових понять (у кількості – не менше 10) з теми магістерського дослідження з оформленими посиланнями на авторів і джерела;
3. Оглядовий реферат з теоретичної частини кваліфікаційної роботи з аналізом використаних джерел і правильно оформленими посиланнями на них.
4. Сертифікат і матеріали виступу (доповідь) на науковій конференції за темою наукового дослідження.

III семестр

1. Індивідуальний план-графік проходження науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи (див. Додаток 1);
2. Оглядовий реферат з практичної частини кваліфікаційної роботи з аналізом використаних джерел і правильно оформленими посиланнями на них.
3. Розроблена анкета / опитувальник або розгорнутий план-конспект уроку / програма спецкурсу (факультативу) / сценарій виховного заходу тощо за темою магістерського дослідження;
4. Опубліковані (подані до друку) тези доповіді / стаття за темою наукового дослідження.

Для підбиття підсумків проходження здобувачами вищої освіти науково-дослідницької практики проводиться підсумкова конференція-захист за участі завідувача випускової кафедри, гаранта ОП, групових керівників і наукових керівників кваліфікаційних робіт та завідувача практиками. Захист результатів практики відбувається у формі узагальненого звіту з практики за такою орієнтовною структурою:

1. ПІІ здобувача, ННІ, курс, група, форма навчання, освітня програма, вид практики, місце проходження практики, груповий керівник.
2. Мета, завдання практики.
3. Коротка характеристика бази практики.
4. Виконані завдання під час проходження практики.
5. Загальні, фахові компетентності, сформовані під час проходження практики.
6. Проблеми, труднощі, що виникли під час проходження практики.
7. Допомога, поради, настанови академічної спільноти під час проходження практики.
8. Допомога, поради, настанови інших стейкхолдерів під час проходження практики.
9. Поради, побажання, пропозиції щодо змісту програми науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи, підготовки звітності, процедури захисту.

Документацію з практики (звіти-презентації та інші матеріали щодо виконаних завдань практики) необхідно надсилати на платформу дистанційної освіти Classroom групи ННІ Філології та історії в триденний термін після її завершення.

До захисту допускаються здобувачі вищої освіти, які в повному обсязі виконали індивідуальний план-графік проходження науково-дослідницької практики та надали пакет зазначених вище документів. Магістранти, які не виконали індивідуальний план-графік проходження практики, до її захисту не допускаються. Ліквідація академічної заборгованості з науково-дослідницької практики з написання магістерської роботи відбувається в терміни, установлені розпорядженням по навчальному відділу.

1.8. Система оцінювання навчальних досягнень

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ґрунтується на *компетентнісному підході*. Загальний підсумковий бал визначається на основі додавання (знаходження суми) балів за всі види робіт, передбачених програмою, і виставляється у відомість обліку успішності, індивідуальний навчальний план студента за двома шкалами оцінювання: 100-бальною і ECTS.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до положення «Про контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в Глухівському національному педагогічному

університеті імені Олександра Довженка» (https://drive.google.com/file/d/1Cj0T6NJ7_Uk9lOeyI9n1ba-E7lqfl8w7/view).

Формою підсумкового контролю з ОК «Науково-дослідницька практика з написання кваліфікаційної роботи» є диференційований залік, що передбачає оцінювання результатів практики за 100-бальною шкалою на основі оцінювання результатів виконання завдань практики, звітної документації та захисту результатів практики.

Практика оцінюється відповідно до такого розподілу балів за видами робіт, що підлягають контролю:

Під час проходження науково-дослідницької практики здійснюється контроль, який має на меті виявлення і усунення помилок здобувачів освіти, а також надання їм необхідної допомоги у виконанні завдань практики та написанні кваліфікаційної роботи.

Критерії оцінювання результатів практики:

- рівень оволодіння компетентностями (інтегральною, загальними, фаховими, компетентностями предметної спеціальності), необхідними для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи;
- рівень засвоєння змісту практики та методології й методики проведення науково-дослідницької роботи – від постановки завдань дослідження до апробації результатів;
- рівень виконання індивідуальних завдань, визначених логікою роботи над магістерським дослідженням;
- рівень обґрунтованості звіту, висновків і пропозицій;
- дотримання вимог щодо змісту та оформлення структурних частин програми практики;
- рівень повноти знань із теми магістерського дослідження, підтверджений доповідями і публікаціями з обраної проблематики;
- ґрунтовність презентації власного наукового та дослідницького доробку;
- рівень змістовності виступу на підсумковій конференції із захисту результатів практики;
- дотримання етичних правил, правил внутрішнього розпорядку Університету, кодексу академічної доброчесності.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка ECTS	Сума балів за 100-бальною шкалою	Рівні та критерії оцінювання
1	2	3

А	90–100 балів	Високий рівень набуття теоретичних знань й практичних умінь, фахових компетентностей, необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи; виконання завдань практики на високому науково-методичному рівні; вільне оперування базовими поняттями із теми дослідження та їх обґрунтування, формулювання власних визначень; орієнтація у науковій літературі, вміння аналізувати, формулювати висновки, здатність критично осмислювати сучасні наукові здобутки; вияв творчих здібностей, нахил до самостійної наукової роботи, який проявляється у написанні рефератів, оглядів, виступах на наукових конференціях, самостійних наукових публікаціях.
В	82–89 балів	Достатній рівень оволодіння теоретичними знаннями й практичними вміннями, фаховими компетентностями, необхідними для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи; виконання завдань практики відповідно до програми; аналіз базових понять із теми дослідження та їх обґрунтування; орієнтація у науковій літературі, вміння аналізувати, формулювати висновки; оглядово реферувати теоретичну частину магістерської роботи, презентувати результати досліджень.
С	74–83 бали	Середньо-достатній рівень набуття теоретичних знань й практичних умінь, фахових компетентностей, необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи. Під керівництвом наукового керівника виконує завдання практики відповідно до програми; аналізує базові поняття із теми дослідження та їх обґрунтовує; орієнтується у науковій літературі, частково опрацьовує додаткові джерела; цілком самостійно оглядово реферує теоретичну частину магістерської роботи, зіставляє, узагальнює інформацію, презентує результати досліджень. Потребує консультації наукового керівника під час організації наукового дослідження.
D	64–73 бали	Середній рівень набуття теоретичних знань й практичних умінь, фахових компетентностей, необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи. Має значні складнощі під час виконання завдань практики за програмою; аналізує базових понять із теми дослідження та їх обґрунтування; під час вивчення додаткової літератури, формулювання висновків, оглядового реферування

		теоретичної частини магістерського дослідження, зіставлення, узагальнення інформації, презентації результатів дослідження. Потребує певної допомоги наукового керівника під час організації наукового дослідження і виправлення допущених помилок.
Е	60–63 бали	Рівень набуття теоретичних знань й практичних умінь, фахових компетентностей, необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи визначається нижче середнього . Здобувач вищої освіти знає основні етапи організації і проведення наукового дослідження відповідно до завдань і змісту практики; потребує допомоги наукового керівника чи здобувачів освіти в аналізі базових понять із теми дослідження та їх обґрунтуванні; повністю відсутнє ознайомлення із додатковою літературою з теми дослідження; часто допускає помилки під час формулювання висновків, оглядового реферування теоретичної частини магістерського дослідження, зіставлення, узагальнення інформації, презентації результатів дослідження, однак при допомозі здатен їх виправити. Потребує допомоги наукового керівника на всіх етапах роботи.
ЕХ	35–59 балів	Низький рівень набуття теоретичних знань й практичних умінь, фахових компетентностей, необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи. Здобувач має уявлення про алгоритм основних дій організації і проведення науково-дослідної роботи. На фрагментарному рівні аналізує базові поняття із теми дослідження; допускає грубі помилки під час зіставлення, узагальнення, реферування теоретичної інформації; не здатен самостійно презентувати результати наукового дослідження. Здобувач освіти не спроможний опанувати практичні вміння без виконання додаткових завдань практики.
Е	0–34 бали	Нульовий рівень знань із дисципліни. Практично не знає і не орієнтується у термінології дослідження, в алгоритмі основних дій щодо організації і проведення науково-дослідної роботи. Володіння окремими прийомами практичної діяльності недостатньо для формування умінь і фахових компетентностей. Відсутність сформованих умінь і навичок є підставою для повторного проходження практики.

Розділ 2. Зміст та організація виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти

2.1. Загальні положення

Зміни в соціально-економічній сфері сучасного суспільства висувають нові вимоги до підготовки педагогічних кадрів для закладів загальної середньої освіти. Згідно з ОПП «Середня освіта (Мова і література (англійська))» ОС «Магістр» підготовка компетентного конкурентоздатного фахівця – вчителя англійської мови та зарубіжної літератури – передбачає оволодіння фундаментальною теоретичною базою фахових дисциплін, новітніми методиками і технологіями навчання англійської мови та зарубіжної літератури, навичками їх практичного застосування, методологією наукового дослідження в галузі освіти, формування здатності використовувати сучасні інноваційні технології, навчатися впродовж життя, професійно самовдосконалюватися та активно діяти в умовах соціального партнерства. Одним із реальних шляхів у досягненні цієї мети є практична підготовка майбутнього вчителя-професіонала.

У цілеспрямованому формуванні педагогічної техніки та майстерності виняткова роль належить виробничій педагогічній практиці в закладах загальної середньої освіти, під час якої здобувач вищої освіти має використати всі знання, навички та вміння, набуті в процесі вивчення психолого-педагогічних і мовно-літературних освітніх компонентів, а також методик навчання англійської мови та зарубіжної літератури. Практична підготовка здобувачів педагогічних закладів вищої освіти є органічною складовою освітньо-професійних програм, зокрема другого (магістерського) рівня здобуття освіти. Специфіка педагогічної практики магістрантів полягає у самостійному та повноцінному виконанні практикантами трудових функцій учителя, а саме:

- навчання здобувачів освіти визначених шкільних предметів;
- взаємодія з усіма учасниками освітнього процесу на засадах партнерства;
- організація безпечного та здорового освітнього середовища;
- провадження освітнього процесу;
- безперервний професійний розвиток.

Основна мета програми виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти полягає в тому, щоб чітко спланувати та регламентувати всю діяльність здобувачів вищої освіти і керівників практики в цей період освітнього процесу, який проводиться на базі практики.

Педагогічна практика є обов'язковим освітнім компонентом підготовки здобувачів освіти ННІ філології та історії за ОПП *Середня освіта «Мова і література (англійська)»* другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Згідно з навчальним планом виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти проводиться у другому семестрі протягом 6 тижнів.

2.2. Мета та завдання практики

Мета виробничої педагогічної практики у закладах загальної середньої освіти – підготувати здобувачів вищої освіти до цілісного та повноцінного виконання трудових функцій учителя англійської мови та зарубіжної літератури, а також обов'язків класного керівника у старших класах (10-11), до проведення систематичної освітньої діяльності в реальних умовах закладів загальної середньої освіти.

Головними завданнями виробничої педагогічної практики є:

- систематизація, поглиблення та практичне застосування теоретичних знань з психолого-педагогічних і мовно-літературних дисциплін та методики навчання іноземних мов і культур, методики викладання зарубіжної літератури з метою формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти;
- опанування практичних основ планування й проведення уроків англійської мови та зарубіжної літератури, моделювання планів-конспектів уроків різних типів і форм проведення з використанням сучасних технологій навчання, застосування інноваційних методів і прийомів, різноманітних видів навчальної діяльності з метою розвитку пізнавальних можливостей старшокласників та формування в них стійкого інтересу до вивчення іноземних мов і фундаментальних цінностей культури людства, зокрема літератури;
- вивчення передового педагогічного досвіду вчителів англійської мови і зарубіжної літератури та вироблення на цій основі індивідуального стилю професійної діяльності, творчого дослідницького підходу до моделювання освітнього процесу, потреби в безперервному саморозвитку та самовдосконаленні;
- розвиток загально педагогічних і предметно-методичних умінь практикантів, спрямованих на успішне застосування набутих фахових знань, розв'язання освітніх і практичних завдань, проблем дослідницького характеру, впровадження елементів інтегрованого навчання під час проведення уроків англійської мови і зарубіжної літератури, а також у позакласній роботі з учнями старшого шкільного віку;
- формування вмій планувати й управляти освітньою діяльністю, прогнозувати її результати, відбирати та структурувати навчальний матеріал,

обирати та розробляти ефективні види контрольних-вимірних матеріалів, здійснювати аналіз та моніторинг власної педагогічної діяльності та результатів навчання здобувачів освіти;

- формування здатності здійснювати конструктивну та безпечну взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу, усвідомлювати їхні особисті почуття, емоції та потреби, враховувати вікові та індивідуальні особливості здобувачів під час виконання основних професійно-методичних функцій;

- стимулювання стійкого інтересу здобувачів вищої освіти до педагогічної та дослідницької діяльності.

2.3. Компетентності та програмні результати навчання

Інтегральна компетентність ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі загальної середньої та фахової передвищої освіти за предметною спеціальністю 014.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література), що передбачає застосування інновацій у процесі навчання та проведення наукових педагогічних досліджень і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК 2. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

ЗК 3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, приймати обґрунтовані рішення у професійній та дослідницькій діяльності, прогнозувати й презентувати її результати, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК 4. Здатність дотримуватися принципів академічної доброчесності у професійній діяльності та під час виконання науково-педагогічних досліджень, спроможність формувати в здобувачів освіти культуру академічної доброчесності.

ЗК 5. Здатність до ефективної комунікації (усної та письмової) державною та англійською мовами на основі етичних принципів та норм, мультикультурності та недискримінації.

ЗК 6. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності, обробляти й аналізувати інформацію з різних джерел.

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спроможність генерувати нові ідеї, мислити логічно, критично, аналітично, абстрактно, аналізувати та синтезувати.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК 2. Здатність здійснювати моніторинг власної науково-дослідницької і педагогічної діяльності, визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК 3. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в здобувачів освіти ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання, розв'язування задач дослідницького та / або інноваційного характеру в професійній діяльності.

ФК 4. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації здобувачів освіти до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати в них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК 5. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу та забезпечення функціонування інклюзивного освітнього середовища.

ФК 6. Володіння концептуальними основами структури і змісту освітнього процесу, уміння застосувати отримані теоретичні знання в науково-дослідницькій і педагогічній діяльності та виконувати основні професійно-методичні функції.

ФК 7. Здатність застосовувати сучасні освітні технології, інноваційні методи, прийоми, засоби навчання в професійній діяльності, структурувати та організувати навчальний матеріал відповідно до вимог типових освітніх програм.

ФК 8. Здатність планувати, творчо конструювати та коригувати освітню діяльність в закладах освіти різного типу з урахуванням індивідуальних і вікових особливостей здобувачів освіти.

Компетентності предметної спеціальності (ПК)

ПК 1. Володіння всіма складниками англomовної комунікативної компетентності та здатність використовувати її в процесі професійної і міжособистісної комунікації у сферах усного і писемного мовлення.

ПК 2. Знання основних періодів розвитку літератури, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та здатність використовувати їх у професійній діяльності для організації успішної комунікації.

ПК 3. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, здійснювати дискурсивний аналіз мовного, мовленнєвого матеріалу й застосовувати його для формування ціннісних орієнтацій відповідно до етичних і моральних норм поведінки, прийнятих в україномовному та англomовному середовищах.

ПК 4. Здатність моделювати та реалізовувати освітній процес, проектувати індивідуальні освітні маршрути здобувачів освіти з англійської мови та зарубіжної літератури, планувати і проводити навчальні заняття та виховні заходи, володіти технологіями, методами і прийомами навчання, оцінювати їх ефективність і розробляти шляхи вдосконалення в закладах загальної середньої та фахової передвищої освіти, зокрема в умовах дистанційного та змішаного навчання.

ПК 5. Здатність проектувати форми та методи контролю якості навчання англійської мови та зарубіжної літератури, здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання здобувачів освіти на засадах компетентнісного підходу, обирати та розробляти ефективні види контрольованих вимірювальних матеріалів.

ПК 6. Здатність до використання інновацій у дослідницькій діяльності та в процесі підготовки та проведення занять і виховних заходів з англійської мови та зарубіжної літератури під час створення навчально-методичного забезпечення та оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.

Зміст практики спрямований на досягнення здобувачами вищої освіти **програмних результатів навчання**, зокрема:

Загально-предметні результати навчання (РН)

РН 1. Усвідомлює цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, керується ними в професійній діяльності та демонструє здатність нести відповідальність як громадянин і професіонал за результати власної діяльності.

РН 2. Демонструє здатність цінувати різноманіття та мультикультурність, має власну соціокультурну позицію в полікультурному просторі, є носієм національної культури, керується в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності та партнерства.

РН 3. Знає основні принципи, функції, сучасні форми та методи організації освітньої діяльності, методологію науково-педагогічних досліджень, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість і навички презентації результатів власних досліджень.

РН 4. Дотримується культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в здобувачів освіти.

РН 5. Досконало володіє державною та англійською мовами, ефективно спілкується в професійній та соціокультурній сферах, дотримуючись етичних норм спілкування, принципів мультикультурності та недискримінації.

РН 6. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки й обміну інформацією, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН 7. Уміє діяти автономно та в команді, формулює наявні проблеми у сфері освіти, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх розв'язання, прогнозує очікувані результати.

РН 8. Володіє спеціалізованими концептуальними знаннями, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності та освітньої галузі знань, здатен до їх поглиблення впродовж життя.

РН 9. Демонструє здатність до рефлексії науково-дослідницької та педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи внутрішніх і зовнішніх чинників, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

РН 10. Демонструє вміння класифікувати, упорядковувати й узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов освітнього процесу, потреб формування ключових компетентностей здобувачів освіти та інтегрованого навчання, розв'язувати задачі і проблеми дослідницького та / або інноваційного характеру в професійній діяльності.

РН 11. Визначає та аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності.

РН 12. Демонструє вміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу, водночас за умов функціонування інклюзивного освітнього середовища.

РН 13. Застосовує знання з психології, педагогіки, прикладних наук з предметної спеціальності в практичних ситуаціях і дослідницькій діяльності, здатен до виконання основних професійно-методичних функцій.

РН 14. Визначає, аналізує та характеризує педагогічні інновації, демонструє вміння їх практичного застосування в професійній діяльності.

РН 15. Знає специфіку організації освітнього процесу в закладах різного типу відповідно до індивідуальних і вікових особливостей здобувачів освіти.

Фахові результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Демонструє знання сучасних норм англійської мови, особливостей використання мовних одиниць у професійному та соціокультурному контексті, світоглядних засад, ментальних особливостей, цінностей, культури англомовних країн, основних відмінностей концептуальної і мовної картини світу носіїв англійської мови та вміння їх застосовувати для здійснення професійної комунікації та міжособистісного спілкування в усному та писемному мовленні, подолання міжкультурних бар'єрів.

ПРН 2. Здійснює лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних жанрів і стилів, а також пояснює ідейно-тематичний зміст різностильових та різножанрових літературних текстів як складної структурно-семантичної єдності взаємопов'язаних одиниць, враховуючи їх жанрово-стилістичні особливості та ідіостиль автора.

ПРН 3. Уміє використовувати лінгвістичний потенціал англійської мови, досягнення світового літературного процесу для формування духовного світу громадян України та забезпечувати діалог мов і культур в освітньому процесі.

ПРН 4. Демонструє належний рівень загальнотеоретичної та професійної підготовки з англійської мови, зарубіжної літератури та методик їх навчання, уміння моделювати і реалізовувати освітній процес, добирати навчально-методичні матеріали, використовуючи різні джерела інформації, формулювати цілі та завдання, обирати відповідні технології, методи, прийоми навчання; здійснює самостійний науковий пошук для оптимізації процесу навчання англійської мови та зарубіжної літератури в конкретному освітянському контексті.

ПРН 5. Уміє обирати методи і прийоми контролю навчальних досягнень здобувачів освіти з англійської мови та зарубіжної літератури відповідно до цілей і завдань освітнього процесу; оцінювати ефективність контрольних-вимірювальних матеріалів та адаптувати їх до конкретного освітнього середовища.

ПРН 6. Здатен діяти інноваційно з метою реалізації особистісного творчого потенціалу, розв'язування завдань дослідницького характеру та формування ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти.

2.4. База практики

Місцем проходження практики є заклади загальної середньої освіти, насамперед м. Глухова, з якими Глухівський НПУ ім. О. Довженка має Угоду про співпрацю в освітній діяльності, та які забезпечують реалізацію завдань і змісту виробничої педагогічної практики.

Здобувачі вищої освіти, які навчаються за дуальною формою, проходять практику за місцем роботи.

Також здобувачі освіти можуть самостійно обирати для себе базу практики за умови укладеної Угоди про співпрацю в освітній діяльності між Глухівським НПУ ім. О. Довженка та відповідним закладом освіти, а також за умови погодження з керівником практики за спеціальністю та завідувачем кафедри іноземних мов та методики викладання. Якщо ж міжінституційного договору немає, то здобувач освіти може клопотати про його укладання.

Відповідальність за організацію та проведення виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти несе кафедра іноземних мов та методики викладання. До реалізації завдань практики долучені науково-педагогічні працівники кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту.

2.5. Зміст виробничої педагогічної практики

Програма виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти передбачає реалізацію системи завдань психолого-педагогічного та предметно-методичного характеру, зокрема:

- комплексне вивчення напрямів, форм, методів освітньої діяльності закладу загальної середньої освіти (бесіди з адміністрацією школи, вчителями, класними керівниками; аналіз нормативних документів, які регламентують діяльність закладу освіти, шкільної документації тощо);
- ознайомлення з посадовими обов'язками вчителів англійської мови і зарубіжної літератури та класного керівника, специфікою їх діяльності; ознайомлення з планами виховної роботи класних керівників;
- аналіз навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення дисциплін мовно-літературної галузі знань, зокрема опрацювання календарно-тематичних та поурочних планів учителів англійської мови і зарубіжної літератури, планів роботи гуртків / факультативів, ознайомлення з обладнанням навчальних кабінетів тощо;
- знайомство з учнівським колективом, вивчення їхніх результатів навчальної діяльності, інтересів, захоплень, дозвілля тощо;

- виконання посадових обов'язків учителя англійської мови та зарубіжної літератури в 10-11 класах, обов'язків класного керівника згідно із затвердженим індивідуальним планом практиканта та календарно-тематичними планами вчителів-предметників;
- підготовку та проведення уроків англійської мови та зарубіжної літератури, виховного предметного заходу, занять із виховної роботи згідно з розкладом;
- розроблення інструментарію та проведення констатувального дослідження відповідно до теми кваліфікаційної роботи магістранта з подальшим їх обробленням (обсяг завдання та його зміст визначається науковим керівником);
- оформлення та подання на перевірку звітної документації;
- підготовку звітної документації та участь у підсумкових заходах з педпрактики в університеті.

Під час проходження виробничої педагогічної практики здобувачі вищої освіти можуть залучатися для надання допомоги базі практики, але характер усієї праці повинен суворо відповідати профілю навчання і не заважати виконанню основних завдань практики.

Здобувачі вищої освіти-практиканти виконують завдання практики за такими форматами:

- дистанційно, якщо організація освітнього процесу в закладах освіти здійснюється в дистанційному режимі (віддалено) за допомогою технологій дистанційного навчання;
- очно, за умови організації освітнього процесу в закладах освіти у традиційному (очному) режимі.

Організовує та контролює процес проходження практики здобувачами вищої освіти факультетський керівник практики (керівник практики за спеціальністю). Навчально-методичне керівництво та виконання програми практики забезпечують групові керівники, методисти з англійської мови та зарубіжної літератури, консультанти з психології. Методистами з фаху на час педагогічної практики призначають викладачів, які мають стаж роботи не менше п'яти років, а також інших кваліфікованих стейкхолдерів закладів загальної середньої освіти.

Основні етапи проходження виробничої педагогічної практики

I. Організаційний етап – початкова і водночас надзвичайно важлива частина педагогічної практики, яка закладає основу для ефективної та результативної самостійної діяльності студента-практиканта в закладі освіти;

його співпраці з адміністрацією, педагогічними працівниками, груповими керівниками та методистами; забезпечує розуміння умов та завдань практики.

На цьому етапі студент-практикант виконує такі види діяльності:

1. Бере участь у настановній конференції, на якій обговорюється мета, завдання та зміст практики, вимоги до студентів-практикантів, методичні рекомендації викладачів-методистів.

2. Ознайомлюється з базою практики, зокрема структурою та особливостями закладу загальної середньої освіти, порядком організації планування, ведення та забезпечення освітнього процесу в школі, контингентом учнів, педагогічним колективом.

3. Вивчає програму практики, критерії оцінювання та з зміст і форму звітності за педпрактику.

4. Оформлює індивідуальний план проходження практики, встановлює контакт з учителями-наставниками.

5. Аналізує календарно-тематичні плани вчителів англійської мови та зарубіжної літератури, план виховної роботи класного керівника, у результаті чого узгоджує теми та графік уроків, які він буде проводити, визначає форму участі у позакласній або виховній роботі.

6. Спостерігає за уроками вчителів-наставників (на першому тижні), ознайомлюється з методикою та досвідом їхньої роботи, відвідує позакласні заходи, фіксуючи свої спостереження в щоденнику.

7. Складає тематичний план залікових уроків і планує позакласну роботу з фаху (на вибір).

II. Основний етап виробничої педагогічної практики – ключовий період педагогічної практики, коли студент-практикант безпосередньо залучається до застосування теоретичних знань та формування практичних навичок викладання в умовах реального освітнього процесу, виконує педагогічні функції, бере участь у виховній роботі та розвиває педагогічні здібності.

Головні види діяльності на цьому етапі:

1. Відвідування консультацій групового керівника з питань проведення виховної роботи в класі; методистів-предметників з питань проведення класної та позакласної роботи з англійської мови та зарубіжної літератури; консультанта з психології з питань здійснення психолого-педагогічної характеристики на клас.

2. Складання розгорнутих планів-конспектів уроків англійської мови та зарубіжної літератури відповідно до чинних програм і календарно-тематичного плану вчителя.

3. Підготовка та розроблення супровідних матеріалів для проведення

уроків, зокрема презентацій, схем, таблиць, ментальних / сигнальних карт, роздавального / дидактичного матеріалу тощо.

4. Проведення уроків під наглядом учителя-наставника та / або методиста, з яких:

– для денної форми навчання: 4 уроки англійської мови та 2 уроки зарубіжної літератури;

– для заочної форми навчання: 2 уроки англійської мови та 1 урок зарубіжної літератури;

5. Обговорення проведених занять із наставником та / або методистом, формулювання рекомендацій щодо професійного вдосконалення.

6. Перевірка зошитів, тестових робіт, оцінювання відповідей учнів (за погодженням з учителем).

7. Відвідування уроків інших студентів-практикантів (за можливості), позакласних заходів та їх подальший аналіз.

8. Моделювання сценарію та проведення одного позакласного заходу з предмета (на вибір – або з англійської мови, або із зарубіжної літератури).

9. Співпраця з класним керівником, участь у класних годинах.

10. Ведення щоденника спостережень під час практики із записами вражень, висновків, труднощів.

11. Вивчення психолого-педагогічної характеристики учнів.

12. Підготовка та проведення виховних заходів, участь у шкільних акціях, святкових програмах, позакласному житті.

13. Проведення експериментального дослідження для виконання завдань кваліфікаційної роботи.

III. Підсумковий етап виробничої педагогічної практики – завершальна і не менш важлива частина практики, яка передбачає узагальнення набутого професійного досвіду, виявлення напрямів самовдосконалення, самооцінювання та оцінювання результатів виконаних завдань, підбиття підсумків, як з боку практиканта, так і керівників практики.

На цьому етапі педагогічної практики здобувач вищої освіти виконує таку роботу:

1. Оформлення звітної документації про проходження практики.

2. Самоаналіз педагогічної діяльності, визначення напрямів для подальшого розвитку.

3. Оцінювання практики вчителями-наставниками, класним керівником, методистами-предметниками, консультантом із психології, груповим керівником.

4. Участь у підсумковій конференції, зокрема презентація звіту про проходження практики, обмін враженнями та досвідом, одержання сертифікатів про проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти.

Завдання з педагогіки

I. Комплексне вивчення освітнього процесу школи:

а) бесіда з адміністрацією (директором, завучем, організатором з позакласної роботи): проблема над якою працює школа; річний, виховний план роботи школи; план роботи методоб'єднання вчителів за фахом; графіки і тематика семінарів за фахом;

б) бесіда з класним керівником: загальні відомості про клас; ознайомлення з планом виховної роботи, класним журналом, особовими справами учнів, медичними картками, щоденниками, зошитами тощо; ознайомлення з розкладом навчальних занять у класі, його аналіз;

в) бесіда з вчителями-предметниками: ознайомлення з кабінетом, обладнанням, наочністю; ознайомлення з програмою та календарним планом вчителя;

г) знайомство з учнівським колективом: бесіда з активом класу; з учнями про їх інтереси, уподобання, ставлення до навчання, організацію дозвілля тощо.

II. Виховна робота:

а) участь у поточній виховній роботі з класом (проведення етичних бесід, диспутів, уроків культури, допомога в організації трудових, художніх, спортивних та інших КТС);

б) підготовка і проведення одного залікового виховного заходу в закріпленому класі (план-конспект виховного-залікового заходу затверджується класним керівником та груповим керівником);

в) відвідування виховних заходів, що проводяться вчителями школи, студентами-практикантами, ведення протокольних записів з метою їх аналізу (протокол і аналіз виховного заходу додається до щоденника психолого-педагогічних спостережень);

г) участь в роботі з батьками (участь у підготовці і проведенні батьківських зборів, у випуску інформаційних матеріалів для батьків тощо).

III. Методична робота:

а) відвідування засідань методоб'єднань за фахом;

б) вивчення передового педагогічного досвіду;

в) проведення науково-дослідної роботи з методики, педагогіки і психології;

г) робота з методичною літературою;

д) підготовка звітної документації з педпрактики, участь у підсумковій конференції з педпрактики.

Завдання з психології

На основі спостережень скласти психолого-педагогічну характеристику на класний колектив.

Орієнтовна схема психолого-педагогічної характеристики на класний колектив

1. Структура класу. Кількість учнів, стать, соціальний стан батьків. Скільки учнів позбавлено одного з батьків унаслідок смерті або розлучення (відзначити, як особливості виховання в сім'ї позначилися на характері учня, його поведінці і як вони впливають на позицію в класі).

2. Характеристика класу як колективу. Взаємодопомога та вимогливість у житті класу. Згуртованість класу в боротьбі за глибокі знання і високу дисциплінованість. Традиції колективу. Настрій, що переважає (мажорний, міnorний, спокійно-діловий). Роль учнів у житті класу (активісти, лідери, зірки, зневажені).

3. Загальні інтереси класу. Дружба та товаришування в класі. Взаємини між хлопчиками та дівчатками. Наявність угруповань та мотиви їх утворення. Відмінники та їх взаємовідносини з класом. Ставлення до дезорганізаторів та їх вплив на клас загалом і на певну особистість, зокрема (якщо таке явище існує).

4. Загальна характеристика навчальної діяльності. Характеристика успішності з окремих предметів. Улюблені уроки класу (чому?). Поведінка класу під час різних уроків. Переважаючі мотиви навчання (інтерес до знань, прагнення проявити себе, прагнення вивести клас в число кращих по школі, підготовка до вибору професії, прагнення виконати свій обов'язок тощо). Негативні соціально-психологічні явища в класному колективі (списування, підказки, дезінформація, заздрість, замовчування негативних вчинків тощо). Ставлення учнів до цих явищ.

5. Дисципліна в класі. Дисципліна на уроках та перервах. Хто найчастіше порушує дисципліну? Які заходи виховання дисциплінованості вживають учителі?

6. Робота студента-практиканта в класі з метою підвищення суспільної активності учнів, прищеплення їм рис колективізму.

7. Висновки. Стисло викладаються з'ясовані позитивні й негативні сторони, притаманні досліджуваному класу. З висновків мають логічно випливати конкретні психолого-педагогічні рекомендації щодо поліпшення роботи з учнівським класом учителям, батькам, учнівським організаціям.

Провести не менше двох методик дослідження.

Увага! Соціометричне дослідження, тести проводяться студентами, в яких психологія є фаховою дисципліною (спеціальність: практична психологія). Для вивчення учнівського класу доцільно використовувати такі методи й методики: спостереження, бесіду, анкетування, ЦОЄ (ціннісно-орієнтаційна єдність) тощо.

На основі зібраного емпіричного матеріалу студент-практикант має з'ясувати:

- 1) соціально-психологічні особливості учнівського колективу, рівень його розвитку, ціннісно-орієнтаційну єдність;
- 2) стан міжособистісних відносин;
- 3) роль формальних і неформальних лідерів у системі міжособистісних відносин;
- 4) місце у класі непопулярних учнів та причини цього явища;
- 5) роль класного керівника у формуванні дитячого колективу.

2.6. Права та обов'язки практикантів

Права та обов'язки студента-практиканта формуються з урахуванням особливостей організації та проходження педагогічної практики з метою забезпечення виконання здобувачем вищої освіти програми практики.

Відповідно до Положення «Про організацію, проведення практичної підготовки здобувачів освіти в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка» студенти-практиканти мають право:

- брати участь в освітньому процесі бази практики;
- мати якісне методичне та організаційне забезпечення практики від Університету та бази практики, зокрема право ознайомитися з програмою практики, методичними матеріалами, прикладами документації;
- отримувати професійні консультації і підтримку з боку керівника практики за спеціальністю, групового керівника, методистів-предметників, учителів-наставників, консультанта з психології;
- користуватися фондами університетської та шкільної бібліотек, навчальними кабінетами, навчально-методичними посібниками, електронними платформами, підручниками;
- проходити практику в умовах безпечного та комфортного середовища;
- відчувати етичне ставлення з боку адміністрації, педагогів, учнів;
- вносити пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу та процедур організації і проведення практики.

Основними обов'язками студентів-практикантів є такі:

- взяти участь у настановній і підсумковій конференціях з організації та проходження педагогічної практики;
- вчасно прибути на базу практики, перебувати на місці проходження практики згідно з графіком виробничої педагогічної практики та індивідуальним планом роботи;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку бази практики, виконувати розпорядження адміністрації закладу та керівників практики;
- виконувати всі завдання практики, передбачені програмою виробничої педагогічної практики, в повному обсязі, нести відповідальність за результати виконаної роботи;
- щотижня зустрічатися з методистами-предметниками задля обговорення та аналізу отриманого досвіду;
- вести щоденник, у якому фіксувати зміст, результати спостережень і аналіз освітньої діяльності;
- вчасно оформляти документацію та пред'являти на вимогу керівників практики;
- дотримуватися правил охорони праці та техніки безпеки з обов'язковим проходженням інструктажу (на робочому місці); етики взаємостосунків між учасниками практики;
- у встановлений термін прозвітувати про хід практики та її результати.

2.7. Звітність про практику

За підсумками проходження педагогічної практики у триденний термін після її завершення студент-практикант подає такі звітні матеріали:

Груповому керівнику

1. Індивідуальний план роботи за період педагогічної практики.
2. Щоденник психолого-педагогічних спостережень.
3. Протокол та психолого-педагогічний аналіз одного уроку за фахом, проведеного вчителем чи студентом-практикантом.
4. Психолого-педагогічний аналіз відвіданого виховного заходу.
5. План-конспект виховного заходу.
6. Характеристика на роботу студента-практиканта з рекомендованою оцінкою та підписами вчителів-предметників, класного керівника, завірену підписом директора і печаткою школи (за умови традиційного (очного) проходження практики).
7. Звіт про роботу під час практики. Фото- та відеоматеріали про роботу, проведену за період педагогічної практики (за наявності).

Консультанту з психології:

1. Психолого-педагогічну характеристику на класний колектив.

Методистам з англійської мови та зарубіжної літератури

1. Витяги з календарно-тематичних планів учителів-наставників на період проходження практики.

2. Плани-конспекти уроків: 4 (2 – для заочної ф. н.) з англійської мови та 2 (1 – для заочної ф. н.) із зарубіжної літератури (10-11 класи) з усіма супровідними матеріалами. На титульній сторінці обов'язково мають стояти підписи вчителя-наставника та методиста-предметника як доказ погодження з ними змодельованого конспекту уроку.

3. Аналіз уроку, проведеного іншим студентом-практикантом (за відсутності такого – уроку вчителя-наставника).

4. План-конспект проведеного виховного заходу з предмета (на вибір – або з англійської мови, або із зарубіжної літератури). На титульній сторінці обов'язково мають стояти підписи вчителя-наставника та методиста-предметника як доказ погодження з ними змодельованого конспекту уроку.

5. Узагальнений звіт про проходження практики з рекомендаціями за орієнтовною структурою:

- ПІБ студента, факультет, курс, група, форма навчання, освітня програма, вид практики, місце проходження практики, груповий керівник;
- мета, завдання практики;
- коротка характеристика бази практики;
- виконані завдання під час проходження практики;
- загальні, фахові компетентності, сформовані під час проходження практики;
- проблеми, труднощі, що виникли у процесі проходження практики;
- допомога, поради, настанови академічної спільноти під час проходження педагогічної практики (викладачі, методисти, групові керівники, консультант із психології, вчителі-предметники та інші);
- поради, побажання, пропозиції щодо змісту програм практики, організації й проведення практичної підготовки, підготовки звітності, процедур захисту.

2.8. Система оцінювання навчальних досягнень

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ґрунтується на *компетентнісному підході*. Загальний підсумковий бал визначається на основі додавання (знаходження суми) балів за всі види робіт, передбачених програмою, і виставляється у відомість обліку успішності,

індивідуальний навчальний план студента за двома шкалами оцінювання: 100-бальною і ECTS.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до положення «Про контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка» (https://drive.google.com/file/d/1Cj0T6NJ7_Uk9lOeyI9n1ba-E7lqfl8w7/view).

Формою підсумкового контролю з ОК «Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти» є диференційований залік, що передбачає оцінювання результатів практики за 100-бальною шкалою на основі оцінювання результатів виконання завдань практики, звітної документації та захисту результатів практики.

Практика оцінюється відповідно до такого розподілу балів за видами робіт, що підлягають контролю:

Критерії оцінювання роботи студентів-практикантів

№ з/п	Види діяльності студента-практиканта	Кількість балів
1	Проведення уроків за фахом	30
3	Планування, організація та проведення виховної роботи в закріпленому класі (групі)	30
4	Оформлення документації	10
5	Характеристика бази практики	10
6	Написання психолого-педагогічної характеристики на класний колектив	10
7	Захист практики	10
	Разом	100

Оцінка “Відмінно” ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя/викладача, або спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному та мовному аспектах спланував уроки/заняття, намітив реальні цілі, конкретні етапи кожного уроку/заняття та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеня навчання й місця уроку/заняття в серії уроків/занять за темою, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій досяг цілей уроку/заняття. При цьому:

- 1) Повністю реалізовано виховний, розвиваючий та освітній потенціал уроку/заняття;
- 2) Методичні прийоми відповідають цілям та етапу навчання;
- 3) Правильно встановлено послідовність та співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;
- 4) Студент правильно намічає об’єкти контролю на уроці/занятті та критерії їх

оцінювання, використовує різноманітні прийоми контролю;

5) Практикант дає чіткі установки на виконання учнями/студентами мовленнєвих дій, встановлює і підтримує засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти;

6) Правильно розподіляє час на мовлення учнів і вчителя на уроці/занятті;

7) Студент веде урок іноземною мовою (раціонально користується рідною мовою), практично не допускає помилок, помічає помилки учнів/студентів і володіє мовленнєвими засобами їх виправлення;

8) Практикант володіє прийомами активізації всіх учнів групи і здійснює індивідуальний підхід до них;

9) Студент уміє викликати інтерес до навчальних дій, що виконуються на уроці/занятті;

10) Студент грамотно використовує технічні та інші допоміжні засоби навчання як наявні, так і самостійно виготовлені;

11) Студент грамотно проводить дидактичні ігри;

12) Епізодично користується конспектом уроку і в ході уроку може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка “Добре” ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному та мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеня навчання й місця даного уроку в серії уроків за темою, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті в цілому, але план виконано не повністю. При цьому:

1) Не до кінця реалізовано виховний, розвиваючий та освітній потенціал уроку;

2) Методичні прийоми відповідають цілям та ступеню навчання;

3) В основному правильно встановлено послідовність та співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;

4) Студент правильно помічає об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання, використовує різноманітні прийоми контролю;

5) Практикант дає чіткі установки на виконання учнями мовленнєвих дій, встановлює і підтримує засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти;

6) Не завжди правильно розподіляє час на мовлення учнів і вчителя на уроці;

7) Студент веде урок іноземною мовою, але іноді робить несуттєві мовні помилки, які сам виправляє, а також помічає і виправляє більшість помилок учнів;

8) Практикант володіє основними прийомами активізації всіх учнів класу, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них;

9) Студент уміє викликати інтерес до більшості навчальних дій, що виконуються на уроці;

- 10) Студент використовує наявні і самостійно виготовлені посібники, але методика їх використання не завжди раціональна;
- 11) Студент грамотно проводить дидактичні ігри;
- 12) Епізодично користується конспектом уроку і в ході уроку в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка “Задовільно” ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному правильно в методичному та мовному аспектах спланував урок, намітив цілі, етапи уроку, методичні прийоми для досягнення поставлених цілей, що були поставлені на кожному з них, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті не повністю. При цьому:

- 1) Не до кінця реалізовано виховний, розвиваючий та освітній потенціал уроку;
- 2) Методичні прийоми не завжди раціональні, не відповідають цілям та ступеню навчання;
- 3) Мають місце порушення послідовності вправ та співвідношення тренувальних і мовленнєвих прав;
- 4) Неправильно намічені об’єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовуються одноманітні прийоми контролю;
- 5) Практикант не достатньо чітко дає установки на виконання учнями мовленнєвих дій;
- 6) Протягом уроку значно порушується розподіл часу на мовлення учнів і вчителя;
- 7) Студент часто переходить на рідну мову під час проведення уроку, робить мовні помилки і не помічає в багатьох випадках помилок учнів;
- 8) Практикант недостатньо володіє прийомами активізації діяльності всіх учнів на уроці, не має індивідуального підходу до них;
- 9) Студент вміє викликати інтерес до деяких навчальних дій, що виконуються на уроці;
- 10) Студент мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх сам;
- 11) Студент використовує дидактичні ігри, але не завжди грамотно їх проводить.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка ECTS	Сума балів за 100-бальною Шкалою	Рівні та критерії оцінювання
1	2	3
A	90–100 балів	Високий рівень набуття теоретичних знань й практичних умінь, фахових компетентностей,

		необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи; виконання завдань практики на високому науково-методичному рівні; вільне оперування базовими поняттями із теми дослідження та їх обґрунтування, формулювання власних визначень; орієнтація у науковій літературі, вміння аналізувати, формулювати висновки, здатність критично осмислювати сучасні наукові здобутки; вияв творчих здібностей, нахил до самостійної наукової роботи, який проявляється у написанні рефератів, оглядів, виступах на наукових конференціях, самостійних наукових публікаціях.
В	82–89 балів	Достатній рівень оволодіння теоретичними знаннями й практичними вміннями, фаховими компетентностями, необхідними для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи; виконання завдань практики відповідно до програми; аналіз базових понять із теми дослідження та їх обґрунтування; орієнтація у науковій літературі, вміння аналізувати, формулювати висновки; оглядово реферувати теоретичну частину магістерської роботи, презентувати результати досліджень.
С	74–83 бали	Середньо-достатній рівень набуття теоретичних знань й практичних умінь, фахових компетентностей, необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи. Під керівництвом наукового керівника виконує завдання практики відповідно до програми; аналізує базові поняття із теми дослідження та їх обґрунтовує; орієнтується у науковій літературі, частково опрацьовує додаткові джерела; цілком самостійно оглядово реферує теоретичну частину магістерської роботи, зіставляє, узагальнює інформацію, презентує результати досліджень. Потребує консультації наукового керівника під час організації наукового дослідження.
D	64–73 бали	Середній рівень набуття теоретичних знань й практичних умінь, фахових компетентностей, необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи. Має значні складнощі під час виконання завдань практики за програмою; аналізує базові поняття із теми дослідження та їх обґрунтування; під час вивчення додаткової літератури, формулювання висновків, оглядового реферування теоретичної частини магістерського дослідження, зіставлення, узагальнення інформації, презентації

		результатів дослідження. Потребує певної допомоги наукового керівника під час організації наукового дослідження і виправлення допущених помилок.
E	60–63 бали	Рівень набуття теоретичних знань й практичних умінь, фахових компетентностей, необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи визначається нижче середнього . Здобувач вищої освіти знає основні етапи організації і проведення наукового дослідження відповідно до завдань і змісту практики; потребує допомоги наукового керівника чи здобувачів освіти в аналізі базових понять із теми дослідження та їх обґрунтуванні; повністю відсутнє ознайомлення із додатковою літературою з теми дослідження; часто допускає помилки під час формулювання висновків, оглядового реферування теоретичної частини магістерського дослідження, зіставлення, узагальнення інформації, презентації результатів дослідження, однак при допомозі здатен їх виправити. Потребує допомоги наукового керівника на всіх етапах роботи.
FХ	35–59 балів	Низький рівень набуття теоретичних знань й практичних умінь, фахових компетентностей, необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи. Здобувач має уявлення про алгоритм основних дій організації і проведення науково-дослідної роботи. На фрагментарному рівні аналізує базові поняття із теми дослідження; допускає грубі помилки під час зіставлення, узагальнення, реферування теоретичної інформації; не здатен самостійно презентувати результати наукового дослідження. Здобувач освіти не спроможний опанувати практичні вміння без виконання додаткових завдань практики.
F	0–34 бали	Нульовий рівень знань із дисципліни. Практично не знає і не орієнтується у термінології дослідження, в алгоритмі основних дій щодо організації і проведення науково-дослідної роботи. Володіння окремими прийомами практичної діяльності недостатньо для формування умінь і фахових компетентностей. Відсутність сформованих умінь і навичок є підставою для повторного проходження практики.

Розділ 3. Зміст та організація виробничої педагогічної практики в закладах фахової передвищої освіти

3.1. Загальні положення

Виробнича педагогічна практика в закладах фахової передвищої освіти магістрантів є заключним етапом професійної підготовки фахівців в університеті. Вона проводиться в умовах, максимально наближених до реальних умов майбутньої професійної діяльності, студенти вводяться у коло проблем викладачів, знайомляться з реальним змістом та обсягом їхньої роботи. У процесі виробничої практики реалізуються можливості інтеграції психолого-педагогічних, фахових знань і вмінь і практичної підготовки. Виробнича педагогічна практика в закладах фахової передвищої освіти спрямовує ці знання на розв'язання конкретних практичних завдань та формування основних науково-педагогічних умінь та навичок.

Виробнича педагогічна практика в закладах фахової передвищої освіти сприяє вдосконаленню всієї системи методичної підготовки, розвитку індивідуальних творчих здібностей майбутніх викладачів закладів фахової передвищої освіти, їхньої ерудиції, вихованню в них активності та самостійності у набутті професійних перцептивних, проєктувальних, адаптивних, організаційних, пізнавальних умінь. Практика сприяє формуванню особистого стилю викладання, об'єктивній оцінці своїх можливостей, застосуванню різноманітних методів та прийомів навчання, засвоєнню сучасних педагогічних технологій.

Відповідно до навчального плану за ОПП «Середня освіта (Мова і література (англійська))» виробнича педагогічна практика в закладах фахової передвищої освіти проходить у 3 семестрі навчального процесу.

Базами виробничої педагогічної практики в закладах фахової передвищої освіти можуть бути заклади фахової передвищої освіти, що мають необхідну навчально-матеріальну і методичну базу та кваліфіковані педагогічні/науково-педагогічні/виробничі кадри.

З базами виробничої педагогічної практики в закладах фахової передвищої освіти завчасно укладаються угоди. Тривалість дії угод погоджується договірними сторонами.

Студенти можуть самостійно обирати місце проходження практики. У таких випадках студент подає заяву та клопотання від керівництва бази практики про забезпечення студенту належних умов щодо проходження практики.

Форма підсумкового контролю з виробничої педагогічної практики в закладах фахової передвищої освіти – диференційований залік. Підсумкова конференція з планується після проведення заліку. Результати проведення практики обговорюються на засіданнях кафедр та на вченій раді факультету.

3.2. Мета та завдання практики

Мета практики полягає в ознайомленні з основними функціональними обов'язками та напрямками діяльності вчителя/викладача закладів фахової передвищої освіти та безпосередньому оволодінні практикантом педагогічною технологією підготовки фахівців відповідного профілю, здійсненні елементів свого дослідження та його апробації; впровадженні результатів дослідження у педагогічну практику.

Завдання практики:

- забезпечення найбільш повного залучення студентів до організації цілісного навчального процесу в конкретному навчальному закладі;
- зв'язку теоретичних знань фахових дисциплін з реальним педагогічним процесом, використання їх у розв'язанні конкретних навчальних, розвивальних і виховних завдань;
- розвиток у практикантів уміння проводити уроки/практичні заняття з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності;
- формування психологічної готовності до роботи в закладах фахової передвищої освіти;
- удосконалення вмінь та навичок правильно визначати типи уроків/занять, їхню організаційну структуру залежно від мети, змісту та конкретних умов проведення; форми, методи навчання, засоби проведення;
- створення умов для творчого використання знань та розвитку професійних умінь студентів (прогностичні, діагностичні, організаторські (інтерактивні), комунікативні, пізнавальні, аналітичні, рефлексивні);
- активізація потреб майбутнього вчителя/викладача у професійно-особистісному саморозвитку та самовдосконаленні;
- розвиток у студентів інтересу до професійної педагогічної діяльності, творчого підходу до процесу навчання;
- формування готовності приймати рішення в інтересах розвитку та саморозвитку особистості учня/студента;
- вивчення студентами-практикантами передового досвіду роботи в закладах фахової передвищої освіти, активних форм і методів навчально-виховної роботи, використання новітніх технологій навчання і виховання;

- формування дослідницького підходу до освітньої діяльності в закладах фахової передвищої освіти;
- підготовка студентів до самостійної роботи у закладах фахової передвищої освіти.

Функції виробничої педагогічної практики в закладах фахової передвищої освіти:

1. Адаптаційна (студент не тільки знайомиться з навчальним закладом та організацією його роботи, а й звикає до ритму педагогічного процесу, до взаємодії з учнями / студентами, починає орієнтуватися у системі горизонтальних та вертикальних зв'язків та відносин).
2. Навчальна (реалізація отриманих теоретичних знань у конкретній діяльності).
3. Виховна (формування мотивації до майбутньої професійної діяльності, становлення педагогічної культури, формування стилю педагогічної діяльності).
4. Розвиваюча (формування та розвиток педагогічних здібностей студента, компенсаторних умінь у разі недостатнього розвитку педагогічних здібностей; студент розвивається як в особистісному так і в професійному планах: вчиться мислити та діяти як педагог).
5. Рефлексивна (оцінювання студентом свого емоційного стану в процесі спілкування з усіма суб'єктами педагогічної діяльності, аналіз своїх особистісних та професійних якостей, успішність чи неуспішність).

3.3. Компетентності та програмні результати навчання

Зміст практики спрямований на формування у здобувачів вищої освіти *компетентностей*, зокрема:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі загальної середньої та фахової передвищої освіти за предметною спеціальністю 014.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література), що передбачає застосування інновацій у процесі навчання та проведення наукових педагогічних досліджень і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК 3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, приймати обґрунтовані рішення у професійній та дослідницькій діяльності, прогнозувати й презентувати її результати, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК 4. Здатність дотримуватися принципів академічної доброчесності у професійній діяльності та під час виконання науково-педагогічних досліджень, спроможність формувати в здобувачів освіти культуру академічної доброчесності.

ЗК 5. Здатність до ефективної комунікації (усної та письмової) державною та англійською мовами на основі етичних принципів та норм, мультикультурності та недискримінації.

ЗК 6. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності, обробляти й аналізувати інформацію з різних джерел.

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спроможність генерувати нові ідеї, мислити логічно, критично, аналітично, абстрактно, аналізувати та синтезувати.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК 2. Здатність здійснювати моніторинг власної науково-дослідницької і педагогічної діяльності, визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК 3. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в здобувачів освіти ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання, розв'язування задач дослідницького та / або інноваційного характеру в професійній діяльності.

ФК 4. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації здобувачів освіти до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати в них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК 6. Володіння концептуальними основами структури і змісту освітнього процесу, уміння застосувати отримані теоретичні знання в науково-дослідницькій і педагогічній діяльності та виконувати основні професійно-методичні функції.

Компетентності предметної спеціальності (ПК)

ПК 3. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, здійснювати дискурсивний аналіз мовного, мовленнєвого матеріалу й застосовувати його для формування ціннісних орієнтацій відповідно до етичних

і моральних норм поведінки, прийнятих в україномовному та англomовному середовищах.

ПК 6. Здатність до використання інновацій у дослідницькій діяльності та в процесі підготовки та проведення занять і виховних заходів з англійської мови та зарубіжної літератури під час створення навчально-методичного забезпечення та оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.

Зміст практики спрямований на досягнення здобувачами вищої освіти **програмних результатів навчання**, зокрема:

Загально-предметні результати навчання (РН)

РН 1. Усвідомлює цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, керується ними в професійній діяльності та демонструє здатність нести відповідальність як громадянин і професіонал за результати власної діяльності.

РН 3. Знає основні принципи, функції, сучасні форми та методи організації освітньої діяльності, методологію науково-педагогічних досліджень, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість і навички презентації результатів власних досліджень.

РН 4. Дотримується культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в здобувачів освіти.

РН 5. Досконало володіє державною та англійською мовами, ефективно спілкується в професійній та соціокультурній сферах, дотримуючись етичних норм спілкування, принципів мультикультурності та недискримінації.

РН 6. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки й обміну інформацією, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН 7. Уміє діяти автономно та в команді, формулює наявні проблеми у сфері освіти, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх розв'язання, прогнозує очікувані результати.

РН 8. Володіє спеціалізованими концептуальними знаннями, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності та освітньої галузі знань, здатен до їх поглиблення впродовж життя.

РН 9. Демонструє здатність до рефлексії науково-дослідницької та педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи внутрішніх і зовнішніх чинників, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

РН 10. Демонструє вміння класифікувати, упорядковувати й узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов освітнього процесу, потреб формування ключових компетентностей здобувачів освіти та інтегрованого навчання, розв'язувати задачі і проблеми дослідницького та / або інноваційного характеру в професійній діяльності.

РН 11. Визначає та аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності.

РН 13. Застосовує знання з психології, педагогіки, прикладних наук з предметної спеціальності в практичних ситуаціях і дослідницькій діяльності, здатен до виконання основних професійно-методичних функцій.

Фахові результати навчання (ПРН)

ПРН 3. Уміє використовувати лінгвістичний потенціал англійської мови, досягнення світового літературного процесу для формування духовного світу громадян України та забезпечувати діалог мов і культур в освітньому процесі.

ПРН 6. Здатен діяти інноваційно з метою реалізації особистісного творчого потенціалу, розв'язування завдань дослідницького характеру та формування ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти.

3.4. База практики

Місцем проходження практики є заклади загальної середньої освіти, насамперед м. Глухова, з якими Глухівський НПУ ім. О. Довженка має Угоду про співпрацю в освітній діяльності, та які забезпечують реалізацію завдань і змісту виробничої педагогічної практики.

Здобувачі вищої освіти, які навчаються за дуальною формою, проходять практику за місцем роботи.

Також здобувачі освіти можуть самостійно обирати для себе базу практики за умови укладеної Угоди про співпрацю в освітній діяльності між Глухівським НПУ ім. О. Довженка та відповідним закладом освіти, а також за умови погодження з керівником практики за спеціальністю та завідувачем кафедри іноземних мов та методики викладання. Якщо ж міжінституційного договору немає, то здобувач освіти може клопотати про його укладання.

Відповідальність за організацію та проведення виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти несе кафедра іноземних мов та методики викладання. До реалізації завдань практики долучені науково-педагогічні працівники кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту.

3.5. Зміст виробничої педагогічної практики

Принципи організації виробничої педагогічної практики в закладах фахової передвищої освіти:

1. Взаємозв'язок теоретичної та практичної підготовки на всіх етапах навчання; єдність загальнопедагогічної, психологічної та спеціальної підготовки.
2. Послідовність (поетапне засвоєння всіх видів професійної діяльності, оволодіння основними професійними функціями фахівця).
3. Наступність (взаємозв'язок усіх видів практики, коли засвоєння нового здійснюється на основі досвіду, набутого студентами на попередніх етапах практичної підготовки).
4. Динамічність (поступове ускладнення завдань різних видів практики, розширення спектру соціальних ролей та видів діяльності студента, збільшення об'єму та ускладнення змісту діяльності).
5. Поліфункціональність (одночасне виконання у ході практики різноманітних професійних функцій (організаційної, соціально-виховної, соціально-навчальної, корекційно-реабілітаційної, правозахисної тощо) та оволодіння різноманітними професійними ролями (організатор, вихователь, захисник, посередник, помічник, консультант тощо)).
6. Перспективність (знайомство зі сферами соціально-педагогічної діяльності з урахуванням їх перспективного розвитку).
7. Свобода вибору та відповідальність (урахування інтересів та потреб як студентів, так і керівників практики щодо вибору місця практики, змісту завдань в рамках загальних завдань практики, тематики практичної та науково-дослідної роботи).
8. Співпраця (створення в ході практики умов, за яких відносини студента та керівника базуються та довірі та партнерстві; студент усвідомлює себе самостійним суб'єктом професійної діяльності).

Перед початком педагогічної практики проводиться настановча конференція, у роботі якої беруть участь викладачі кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту, фахових кафедр.

Упродовж першого тижня студенти знайомляться з організацією освітньо-виховної роботи у закладі фахової передвищої освіти та закріпленій групі, вивчають контингент:

- проводять бесіди з адміністрацією у закладу фахової передвищої освіти, викладачами-предметниками, класними керівниками, студентами і батьками;
- аналізують плани роботи ЗФПО, класного керівника, календарно-тематичний план з предметів за фахом магістранта, план позаурочної(за фахом магістранта) та позакласної роботи, розклад занять у закріпленій групі;

- вивчають (відповідно фаху освітніх галузей) матеріальне та методичне забезпечення, педагогічний досвід роботи викладачів, стан викладання предметів, оцінюють навчальні досягнення студентів;
- ознайомлюються з особовими справами студентів, журналом групи, творчими роботами;
- відвідують уроки та позакласні заходи в закріпленій групі та спостерігають за студентами під час занять і на перервах;
- відвідують уроки за фахом у викладачів, за якими вони закріплені.

Упродовж першого тижня практикант має скласти індивідуальний план роботи на період практики, графік проведення залікових занять позаурочних і позакласних виховних заходів.

Протягом наступних тижнів практики студенти проводять пробні та залікові уроки з предметів, організовують та здійснюють виховну роботу та позаурочну діяльність зі студентами за планом роботи класного керівника. Студенти-практиканти упродовж усієї практики щодня мають бути на робочому місці викладача не менше 6 годин.

Студенти-практиканти є членами педагогічного колективу і тому зобов'язані дотримуватись правил внутрішнього розпорядку навчального закладу, виконувати розпорядження директора, заступника директора з навчально-виховної роботи, методиста та групового керівника практики. Студенти зобов'язані виконувати усі види робіт, передбачені програмою педагогічної практики. Якщо студент не якісно підготувався до заняття, то він не допускається до проведення заняття й отримує незадовільну оцінку. Студент-практикант повинен бути зразком дисциплінованості, організованості та працелюбства для студентів.

За період педпрактики студенти мають виконати наступні види робіт:

I. Навчальна робота:

- відвідування уроків усіх учителів у закріпленій групі;
- відвідування, аналіз і ведення протокольних записів уроків за фахом магістранта, які проводять викладачі та студенти-практиканти, участь у їхньому обговоренні;
- планування навчальної роботи студента практиканта на період практики (розробка планів-конспектів залікових занять, підготовка необхідного обладнання, дидактичної наочності до уроків; проведення залікових занять різних типів; допомога викладачам-предметникам у виготовленні дидактичних матеріалів, тощо);

II. Виховна робота:

- участь у виховній роботі класного керівника та плануванні виховної роботи;

- відвідування та аналіз виховних заходів, проведених викладачами та студентами-практикантами, ведення протокольних записів (у щоденнику психолого-педагогічних спостережень);
- підготовка і проведення одного залікового виховного позакласного чи загальношкільного заходу (тематичний вечір, конкурс, вікторина, КВК, екскурсія, тематична газета, виховна бесіда, диспут тощо);
- участь у роботі з батьками (участь у підготовці й проведенні батьківських зборів, у випуску газет для батьків, проведення індивідуальних бесід, вивчення умов виховання в сім'ях тощо);
- здійснення позаурочної індивідуальної, групової та масової роботи зі студентами;
- проведення профорієнтаційної роботи.

III. Методична та науково-дослідницька робота:

- ознайомлення з плануванням роботи ЗФПО та методичними проблемами, над якими працює педагогічний колектив;
- аналіз розділів і тем плану виховної роботи ЗФПО зі студентами;
- робота з методичною літературою на допомогу класному керівнику;
- аналіз власної педагогічної діяльності та ведення психолого-педагогічного щоденника;
- вивчення педагогічного досвіду класних керівників, викладачів-предметників, їх аналіз;
- надання допомоги викладачу, класному керівнику під час підготовки до позакласних чи загальношкільних виховних заходів (виставки творчих робіт, олімпіад концертів. диспутів та інш.);
- вивчення студентського колективу та написання психолого – педагогічної характеристики) ;
- виконання індивідуальних завдань педагогічної практики;
- проведення психолого-педагогічних досліджень з теми наукової роботи;
- підготовка звітної документації про педпрактику;
- участь у підведенні підсумків педагогічної практики.

IV. Виконання поточної роботи класного керівника:

- заповнення та перевірка класного журналу;
- облік відвідування студентами занять.

Основними засобами діагностики сформованих компетентностей є:

- відвідування, аналіз та оцінювання залікових уроків з фаху;
- відвідування, аналіз та оцінювання залікового виховного позаурочного заходу;

- відвідування, аналіз та оцінювання залікового виховного позакласного заходу;
- аналіз та оцінювання звітної документації, фото та відеоматеріалів;
- захист педагогічної практики.

3.6. Права та обов'язки практикантів

Права та обов'язки студента-практиканта формуються з урахуванням особливостей організації та проходження педагогічної практики з метою забезпечення виконання здобувачем вищої освіти програми практики.

Відповідно до Положення «Про організацію, проведення практичної підготовки здобувачів освіти в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка» студенти-практиканти мають право:

- брати участь в освітньому процесі бази практики;
- мати якісне методичне та організаційне забезпечення практики від Університету та бази практики, зокрема право ознайомитися з програмою практики, методичними матеріалами, прикладами документації;
- отримувати професійні консультації і підтримку з боку керівника практики за спеціальністю, групового керівника, методистів-предметників, учителів-наставників, консультанта з психології;
- користуватися фондами університетської та шкільної бібліотек, навчальними кабінетами, навчально-методичними посібниками, електронними платформами, підручниками;
- проходити практику в умовах безпечного та комфортного середовища;
- відчувати етичне ставлення з боку адміністрації, педагогів, учнів;
- вносити пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу та процедур організації і проведення практики.

Основними обов'язками студентів-практикантів є такі:

- взяти участь у настановній і підсумковій конференціях з організації та проходження педагогічної практики;
- вчасно прибути на базу практики, перебувати на місці проходження практики згідно з графіком виробничої педагогічної практики та індивідуальним планом роботи;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку бази практики, виконувати розпорядження адміністрації закладу та керівників практики;
- виконувати всі завдання практики, передбачені програмою виробничої педагогічної практики, в повному обсязі, нести відповідальність за результати виконаної роботи;

- щотижня зустрічатися з методистами-предметниками задля обговорення та аналізу отриманого досвіду;
- вести щоденник, у якому фіксувати зміст, результати спостережень і аналіз освітньої діяльності;
- вчасно оформляти документацію та пред'являти на вимогу керівників практики;
- дотримуватися правил охорони праці та техніки безпеки з обов'язковим проходженням інструктажу (на робочому місці); етики взаємостосунків між учасниками практики;
- у встановлений термін прозвітувати про хід практики та її результати.

3.7. Звітність про практику

За підсумками проходження педагогічної практики у триденний термін після її завершення студент-практикант подає такі звітні матеріали:

Груповому керівнику

8. Індивідуальний план роботи за період педагогічної практики.
9. Щоденник психолого-педагогічних спостережень.
10. Протокол та психолого-педагогічний аналіз одного уроку за фахом, проведеного вчителем чи студентом-практикантом.
11. Психолого-педагогічний аналіз відвіданого виховного заходу.
12. План-конспект виховного заходу.
13. Характеристика на роботу студента-практиканта з рекомендованою оцінкою та підписами вчителів-предметників, класного керівника, завірену підписом директора і печаткою школи (за умови традиційного (очного) проходження практики).
14. Звіт про роботу під час практики. Фото- та відеоматеріали про роботу, проведenu за період педагогічної практики (за наявності).

Консультанту з психології:

2. Психолого-педагогічну характеристику на класний колектив.

Методистам з англійської мови та зарубіжної літератури

6. Витяги з календарно-тематичних планів учителів-наставників на період проходження практики.
7. Плани-конспекти уроків: 4 (2 – для заочної ф. н.) з англійської мови та 2 (1 – для заочної ф. н.) із зарубіжної літератури (10-11 класи) з усіма супровідними матеріалами. На титульній сторінці обов'язково мають стояти підписи вчителя-наставника та методиста-предметника як доказ погодження з ними змодельованого конспекту уроку.

8. Аналіз уроку, проведеного іншим студентом-практикантом (за

відсутності такого – уроку вчителя-наставника).

9. План-конспект проведеного виховного заходу з предмета (на вибір – або з англійської мови, або із зарубіжної літератури). На титульній сторінці обов'язково мають стояти підписи вчителя-наставника та методиста-предметника як доказ погодження з ними змодельованого конспекту уроку.

10. Узагальнений звіт про проходження практики з рекомендаціями за орієнтовною структурою:

- ПІБ студента, факультет, курс, група, форма навчання, освітня програма, вид практики, місце проходження практики, груповий керівник;
- мета, завдання практики;
- коротка характеристика бази практики;
- виконані завдання під час проходження практики;
- загальні, фахові компетентності, сформовані під час проходження практики;
- проблеми, труднощі, що виникли у процесі проходження практики;
- допомога, поради, настанови академічної спільноти під час проходження педагогічної практики (викладачі, методисти, групові керівники, консультант із психології, вчителі-предметники та інші);
- поради, побажання, пропозиції щодо змісту програм практики, організації й проведення практичної підготовки, підготовки звітності, процедур захисту.

3.8. Система оцінювання навчальних досягнень

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ґрунтується на *компетентнісному підході*. Загальний підсумковий бал визначається на основі додавання (знаходження суми) балів за всі види робіт, передбачених програмою, і виставляється у відомість обліку успішності, індивідуальний навчальний план студента за двома шкалами оцінювання: 100-бальною і ECTS.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до положення «Про контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка» (https://drive.google.com/file/d/1Cj0T6NJ7_Uk9lOeyI9n1ba-E7lqfl8w7/view).

Формою підсумкового контролю з ОК «Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти» є диференційований залік, що передбачає оцінювання результатів практики за 100-бальною шкалою на основі

оцінювання результатів виконання завдань практики, звітної документації та захисту результатів практики.

Практика оцінюється відповідно до такого розподілу балів за видами робіт, що підлягають контролю:

Критерії оцінювання роботи студентів-практикантів

№ з/п	Види діяльності студента-практиканта	Кількість балів
1	Проведення уроків за фахом	30
3	Планування, організація та проведення виховної роботи в закріпленому класі (групі)	30
4	Оформлення документації	10
5	Характеристика бази практики	10
6	Написання психолого-педагогічної характеристики на класний колектив	10
7	Захист практики	10
	Разом	100

Оцінка “Відмінно” ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя/викладача, або спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному та мовному аспектах спланував уроки/заняття, намітив реальні цілі, конкретні етапи кожного уроку/заняття та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеня навчання й місця уроку/заняття в серії уроків/занять за темою, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій досяг цілей уроку/заняття. При цьому:

13) Повністю реалізовано виховний, розвиваючий та освітній потенціал уроку/заняття;

14) Методичні прийоми відповідають цілям та етапу навчання;

15) Правильно встановлено послідовність та співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;

16) Студент правильно намічає об’єкти контролю на уроці/занятті та критерії їх оцінювання, використовує різноманітні прийоми контролю;

17) Практикант дає чіткі установки на виконання учнями/студентами мовленнєвих дій, встановлює і підтримує засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти;

18) Правильно розподіляє час на мовлення учнів і вчителя на уроці/занятті;

19) Студент веде урок іноземною мовою (раціонально користується рідною мовою), практично не допускає помилок, помічає помилки учнів/студентів і володіє

мовленнєвими засобами їх виправлення;

20) Практикант володіє прийомами активізації всіх учнів групи і здійснює індивідуальний підхід до них;

21) Студент уміє викликати інтерес до навчальних дій, що виконуються на уроці/занятті;

22) Студент грамотно використовує технічні та інші допоміжні засоби навчання як наявні, так і самостійно виготовлені;

23) Студент грамотно проводить дидактичні ігри;

24) Епізодично користується конспектом уроку і в ході уроку може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка “Добре” ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному та мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеня навчання й місця даного уроку в серії уроків за темою, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті в цілому, але план виконано не повністю. При цьому:

13) Не до кінця реалізовано виховний, розвиваючий та освітній потенціал уроку;

14) Методичні прийоми відповідають цілям та ступеню навчання;

15) В основному правильно встановлено послідовність та співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;

16) Студент правильно намічає об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання, використовує різноманітні прийоми контролю;

17) Практикант дає чіткі установки на виконання учнями мовленнєвих дій, встановлює і підтримує засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти;

18) Не завжди правильно розподіляє час на мовлення учнів і вчителя на уроці;

19) Студент веде урок іноземною мовою, але іноді робить несуттєві мовні помилки, які сам виправляє, а також помічає і виправляє більшість помилок учнів;

20) Практикант володіє основними прийомами активізації всіх учнів класу, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них;

21) Студент уміє викликати інтерес до більшості навчальних дій, що виконуються на уроці;

22) Студент використовує наявні і самостійно виготовлені посібники, але методика їх використання не завжди раціональна;

23) Студент грамотно проводить дидактичні ігри;

24) Епізодично користується конспектом уроку і в ході уроку в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка “Задовільно” ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному

правильно в методичному та мовному аспектах спланував урок, намітив цілі, етапи уроку, методичні прийоми для досягнення поставлених цілей, що були поставлені на кожному з них, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті не повністю. При цьому:

- 4) Не до кінця реалізовано виховний, розвиваючий та освітній потенціал уроку;
- 5) Методичні прийоми не завжди раціональні, не відповідають цілям та ступеню навчання;
- 6) Мають місце порушення послідовності вправ та співвідношення тренувальних і мовленнєвих прав;
- 12) Неправильно намічені об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовуються одноманітні прийоми контролю;
- 13) Практикант не достатньо чітко дає установки на виконання учнями мовленнєвих дій;
- 14) Протягом уроку значно порушується розподіл часу на мовлення учнів і вчителя;
- 15) Студент часто переходить на рідну мову під час проведення уроку, робить мовні помилки і не помічає в багатьох випадках помилок учнів;
- 16) Практикант недостатньо володіє прийомами активізації діяльності всіх учнів на уроці, не має індивідуального підходу до них;
- 17) Студент вміє викликати інтерес до деяких навчальних дій, що виконуються на уроці;
- 18) Студент мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх сам;
- 19) Студент використовує дидактичні ігри, але не завжди грамотно їх проводить.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка ECTS	Сума балів за 100-бальною Шкалою	Рівні та критерії оцінювання
1	2	3
A	90–100 балів	Високий рівень набуття теоретичних знань й практичних умінь, фахових компетентностей, необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи; виконання завдань практики на високому науково-методичному рівні; вільне оперування базовими поняттями із теми дослідження та їх обґрунтування, формулювання власних визначень; орієнтація у науковій літературі, вміння аналізувати, формулювати висновки, здатність критично осмислювати сучасні наукові здобутки; вияв творчих

		здібностей, нахил до самостійної наукової роботи, який проявляється у написанні рефератів, оглядів, виступах на наукових конференціях, самостійних наукових публікаціях.
В	82–89 балів	Достатній рівень оволодіння теоретичними знаннями й практичними вміннями, фаховими компетентностями, необхідними для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи; виконання завдань практики відповідно до програми; аналіз базових понять із теми дослідження та їх обґрунтування; орієнтація у науковій літературі, вміння аналізувати, формулювати висновки; оглядово реферувати теоретичну частину магістерської роботи, презентувати результати досліджень.
С	74–83 бали	Середньо-достатній рівень набуття теоретичних знань й практичних умінь, фахових компетентностей, необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи. Під керівництвом наукового керівника виконує завдання практики відповідно до програми; аналізує базові поняття із теми дослідження та їх обґрунтовує; орієнтується у науковій літературі, частково опрацьовує додаткові джерела; цілком самостійно оглядово реферує теоретичну частину магістерської роботи, зіставляє, узагальнює інформацію, презентує результати досліджень. Потребує консультації наукового керівника під час організації наукового дослідження.
Д	64–73 бали	Середній рівень набуття теоретичних знань й практичних умінь, фахових компетентностей, необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи. Має значні складнощі під час виконання завдань практики за програмою; аналізує базові поняття із теми дослідження та їх обґрунтування; під час вивчення додаткової літератури, формулювання висновків, оглядового реферування теоретичної частини магістерського дослідження, зіставлення, узагальнення інформації, презентації результатів дослідження. Потребує певної допомоги наукового керівника під час організації наукового дослідження і виправлення допущених помилок.
Е	60–63 бали	Рівень набуття теоретичних знань й практичних умінь, фахових компетентностей, необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи визначається нижче середнього . Здобувач вищої освіти знає основні етапи організації і проведення наукового дослідження

		<p>відповідно до завдань і змісту практики; потребує допомоги наукового керівника чи здобувачів освіти в аналізі базових понять із теми дослідження та їх обґрунтуванні; повністю відсутнє ознайомлення із додатковою літературою з теми дослідження; часто допускає помилки під час формулювання висновків, оглядового реферування теоретичної частини магістерського дослідження, зіставлення, узагальнення інформації, презентації результатів дослідження, однак при допомозі здатен їх виправити. Потребує допомоги наукового керівника на всіх етапах роботи.</p>
FX	35–59 балів	<p>Низький рівень набуття теоретичних знань й практичних умінь, фахових компетентностей, необхідних для здійснення самостійної науково-дослідницької роботи. Здобувач має уявлення про алгоритм основних дій організації і проведення науково-дослідної роботи. На фрагментарному рівні аналізує базові поняття із теми дослідження; допускає грубі помилки під час зіставлення, узагальнення, реферування теоретичної інформації; не здатен самостійно презентувати результати наукового дослідження. Здобувач освіти не спроможний опанувати практичні вміння без виконання додаткових завдань практики.</p>
F	0–34 бали	<p>Нульовий рівень знань із дисципліни. Практично не знає і не орієнтується у термінології дослідження, в алгоритмі основних дій щодо організації і проведення науково-дослідної роботи. Володіння окремими прийомами практичної діяльності недостатньо для формування вмінь і фахових компетентностей. Відсутність сформованих вмінь і навичок є підставою для повторного проходження практики.</p>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

До науково-дослідницької практики

1. Алгоритм пошуку інформації в Інтернеті. Як працюють алгоритми пошуку. URL: <https://www.google.com/intl/uk/search/howsearchworks/algorithms/>
2. Бейлін М. В. Основи наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Харків: ХДАФК, 2012. 184 с.
3. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: підручник. Київ: АБУ, 2002. 480 с.
4. Важинський С.Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с. URL: <https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/Articles/gornostal/vajinskii%20posibnyk.pdf>
5. Вимоги щодо оформлення списку літератури URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/podii/2017/06_21_posylannia/dstu_8302.pdf
6. Галузяк В.М., Холковська І.Л. Педагогічна діагностика: Курс лекцій. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. 155 с.
7. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження. Методологічні поради молодим науковцям. Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
8. Зінченко В.П., Харламенко В.Б., Коренева І.М.. Навчально-дослідна робота у вищих педагогічних навчальних закладах: Навчально-методичний посібник. Глухів: РВВ ГДПУ, 2006. 79 с.
9. Кловак Г.Т. Основи педагогічних досліджень. Чернігів, 2003. 260с.
10. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2009. 240 с.
11. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посібник. Київ: Кондор, 2003. 192 с.
12. Курок О.І., Зінченко В.П. Організація підготовки аспіранта і здобувача : методичні рекомендації. Глухів, 2010. 63 с.
13. Курок О.І., Зінченко В.П., Лівінський О.М., Гридякін В.М. Методологія і методи наукових досліджень. Навчальний посібник Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2024. 216 с.
14. Лавриченко Н.М. Методологія наукових досліджень: педагогіка. Суми, Винниченко М.Д., 2018. 55 с.

15. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352
16. Пащенко В. М. Методологія та методи наукових досліджень: навч. посібник. Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2010. 232 с.
17. Педагогічна діагностика. Методичні рекомендації / укладач В. Уруський. URL: <http://do.gendocs.ru/navigate/index-21231.html>.
18. Пилипчук М. І., Григор'єв А. С., Шостак В. В. Основи наукових досліджень: підручник. Київ: Знання, 2007. 270 с.
19. Пілюшенко В. Л., Шкрабак І. В., Словенко Е. І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навч. посібник. Київ: Лібра, 2004. 344 с.
20. Порадник педагога-дослідника: Методичні поради / В.І. Уруський (автор-упорядник). Тернопіль: ТОКІШПО, 2009. 80 с.
21. Сисоєва С.О., Кристочук Т.Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник. Рівне: Волинські обереги, 2013. 360 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/9021/1/Metodologiya_naukovo-pedagogichnikh_doslidzhen.pdf
22. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень: підручник. Київ: Знання, 2005. 309 с.
23. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2004. 240 с.
24. Чайченко Н. Н., Семенов О. М., Артюшкіна Л. М., Рудь О. М. Науково-дослідна робота магістранта: Навчально-методичний посібник. Суми : РВВ СОІШПО. 2008. 94 с.
25. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. 6-те вид., переробл. і доповн. Київ: Знання, 2008. 310 с.
26. Шишка, Р. Б. Організація наукових досліджень та підготовки магістерських і дисертаційних робіт : навчальний посібник. Харків: Еспада, 2007. 368 с.

До виробничої педагогічної практики

Основна

1. Закон України «Про вищу освіту» (від 01.07.2014 № 1556VII). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Закон України «Про освіту» (від 05.09.2017 № 2145-VIII). URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

3. Запровадження елементів STEAM-технологій в освітній простір гімназії: методичний посібник / Ж. В. Федірко, Н. В. Дуняшенко. Кропивницький, 2020. 80 с.
4. Інформаційно-комунікативні технології для якісної сучасної освіти. Методичний посібник : Українсько-польський досвід у програмі «Класна школа» / Ред. Вербицька П., Лучинська А., Магерський І. Педан-Слепухіна О. Львів, 2016. 178 с.
5. Класифікатор професій: ДК 003: 2010 / [розроб.: М. Гаврицька та ін.]. – К.: Соцінформ: Держспоживстандарт України, 2010. 746 с.
6. Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2018 № 776 «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
7. Педагогіка якості освіти: планування роботи закладу загальної середньої освіти: науково-практичний коментар у запитаннях та відповідях [Електронне видання] / Ред І. Осадчий. Київ: ДООУ «Навчально-методичний центр з питань якості освіти». 65 с.
8. Положення про освітню програму підготовки здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (наказ від 03.04.2020р. №07/01-05) URL: <https://mdpu.org.ua/osvita/monitoring-yakosti-osv-diyalnosti/>
9. Постанова Кабінету міністрів України від 25.06.2020 № 519 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12#n12>
10. Почни з головного: навчально-методичний збірник-тренажер з питань вивчення законодавства України у сфері загальної середньої освіти / Моравська Н.С., Ящишин І.В., Музика М.С., Ручаковський А.М.: управління Державної служби якості освіти у Тернопільській області. – 2020. Google Sites (Сайти) як засіб узагальнення професійного досвіду педагогічного працівника : практичний посібник / К. Р. Колос. Житомир, 2016. 99 с.
11. Типова програма «Методика навчання англійської мови». Освітній ступінь бакалавра. Івано-Франківськ, 2020. 126 с.
12. Richards, J. C. (2015) Key Issues in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press.
13. Ur, P. (2012) A Course in English Language Teaching. Cambridge:

Cambridge University Press. 2nd edition.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Реалізація на уроках іноземної мови педагогічного досвіду педагогів – новаторів [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://referatok.com.ua/pedagogika/realizaciya-na-urokah-inozemnoji-](http://referatok.com.ua/pedagogika/realizaciya-na-urokah-inozemnoji-movipedagogichnogo-dosvidu-pedagogiv-novatoriv)

[movipedagogichnogo-dosvidu-pedagogiv-novatoriv](http://referatok.com.ua/pedagogika/realizaciya-na-urokah-inozemnoji-movipedagogichnogo-dosvidu-pedagogiv-novatoriv)

2. A Guide to Continuing Professional Development – Formal observations. (2012) London: British Council. [online] Available from: https://englishagenda.britishcouncil.org/sites/default/files/filefield_paths/c226_cpd_formal_observations_report_v4_1.pdf.

1. Borg, S. (2015) Teacher Research for Professional Development in Innovation in English Language Teacher Education / Pickering, G. and Gunashekar, P. (Eds.). New Delhi: British Council. P. 23–

28. [online] Available from: http://englishagenda.britishcouncil.org/sites/default/files/attachments/tec14_papers_final_

2. Borg, S. (2017) Twelve tips for doing teacher research in University of Sydney Papers in TESOL. [online] Available from: http://faculty.edfac.usyd.edu.au/projects/usp_in_tesol/pdf/volume12/Article06.pdf

3. British Council. Continuing professional development. [online] Available from: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers>.

4. British Council (2012) Creating an inclusive learning experience for English language learners with specific needs: Case studies from around the British Council's global network. [online] Available from: <http://www.teachingenglish.org.uk/article/creating-inclusive-learningexperience-english-language-learners-specific-needs>.

5. Budden, Jo. Writing activities. [online] Available from: www.teachingenglish.org.uk/activities/writing-activities

ДОДАТКИ

Додаток А

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

Міністерство освіти і науки України
Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка

Кафедра педагогіки,
психології, соціальної
роботи та менеджменту

Документація

студента (ки) _____ групи, _____ курсу, факультету
Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра
Довженка

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

який (яка) проходив (ла) педагогічну практику у _____ класі

_____
(назва закладу)

з _____ по _____ 20__ р.

Груповий керівник: (прізвище, ініціали)

Зразок оформлення індивідуального плану роботи магістранта

Титульна сторінка

Міністерство освіти і науки України
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

“Затверджую”
Груповий керівник _____

« ____ » _____ 20__ р.

Індивідуальний план роботи магістранта-практиканта
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка,
який(яка) проходив(ла)практику
у ЗФПО _____

м.(с.) _____ з « ____ » _____ 20__ р. по « ____ » _____ 20__ р.

Глухів – 20__ р.

Друга сторінка

Дата	Навчально-методична робота	Відмітка про виконання	Виховна робота	Відмітка про виконання	Робота над психологічними завданнями	Відмітка про виконання

Додаток Б

Схема звіту студента-практиканта

ЗВІТ

Студента-практиканта _____
(П.І.Б.)

групи _____ курсу _____ факультету (інституту) _____,
який (яка) проходив педагогічну практику

в _____ класі _____

(повна назва освітньої установи)

з _____ по _____ 20__ р.

Груповий керівник практики _____
(П.І.Б.)

Класний керівник _____
(П.І.Б.)

Звіт пишеться відповідно до змісту діяльності студентів та індивідуального плану їхньої роботи.

1. Коротка характеристика умов навчання в даному ЗФПО (обладнання, матеріальна база, склад учителів, успішність, науково-методична проблема, над якою працює педагогічний колектив закладу, шляхи реалізації (коротко).
2. Виконання індивідуального плану. Відхилення від плану.
3. Враження від відвіданих занять, які методи викладання сподобались, чому?
4. Кількість проведених занять, їх критична оцінка (труднощі при підготовці і проведенні занять).
5. Проведення виховного заходу. Аналіз рівня володіння методиками проведення виховних заходів (визначити якість теоретичних знань з педагогіки, психології, методики виховної роботи), умінь використовувати їх на практиці, знань підручників.
6. Участь у роботі методичних об'єднань, педрад, батьківських зборів.
7. Перелік вмінь і навичок, що були набуті в процесі практики.
8. Враження від практики. Загальні висновки, пропозиції відносно її поліпшення.

Додаток В

СХЕМА АНАЛІЗУ УРОКУ

I. Загальні відомості про урок

1. Тема уроку, його дидактична й виховна мета.
2. Унаочнення уроку.
3. Тип уроку (урок засвоєння нових знань, урок формування та вдосконалення вмінь і навичок, урок закріплення знань, умінь і навичок, урок систематизації й узагальнення знань, урок перевірки та коригування знань, умінь і навичок тощо).
4. Підготовленість класу до уроку.

II. Структура уроку і методика його проведення, відповідність структури уроку його типу

1. Мобілізуючий початок уроку. Збудження уваги учнів.
2. Місце повторення попереднього матеріалу на уроці. Підтримання уваги учнів під час опитування.
3. Активізація розумової діяльності учнів під час відтворення матеріалу.
4. Вивчення нового матеріалу:
  - а) постановка навчальної проблеми. Створення проблемно–пошукової ситуації. Передбачення вчителем можливих труднощів і шляхи їх подолання. Спрямування сприйняття учнів на засвоєння нових фактів. Виховання потреби учнів у знаннях.
  - б) розв'язання навчальної проблеми. Шляхи активізації мислення учнів на уроці: порівняння і аналогія, аналіз і синтез, узагальнення і абстрагування, індукція та дедукція, встановлення причиново–наслідкових зв'язків між явищами. Чіткість формування визначень. Загальний підсумок розв'язання проблеми.
5. Закріплення нових знань на уроці. Способи впровадження знань у різних ситуаціях, осмислення зв'язку теорії з явищами навколишньої дійсності. Виявлення зв'язків нового матеріалу з раніше вивченим. Облік знань, умінь і навичок, набутих на уроці. Об'єктивність і мотивація оцінок вчителя.
6. Завдання додому. Інструктаж вчителя про раціоналізацію прийомів розумової діяльності учнів вдома.

III. Аналіз змісту навчального матеріалу

1. Науково–теоретичний рівень уроку.
2. Відповідність змісту уроку вимогам програми.
3. Дотримання логіки мислення та викладу.
4. Відповідність змісту навчального матеріалу віковим особливостям учнів і рівню їхньої підготовки.
5. Зв'язок з практикою, сучасністю.
6. Виховний зміст дидактичного матеріалу.

IV. Майстерність вчителя

1. Знання учнів та індивідуальний підхід до них. Диференційований

підхід до кращих учнів та учнів, які не встигають.

2. Контакт з класом, уміння підтримувати дисципліну. Спілкування з учнями.
3. Раціональне використання уроку.
4. Уміння вчителя проводити демонстрації, досліди та застосовувати ТЗН, мультимедійними засобами.
5. Педагогічний такт учителя.
6. Мовлення вчителя. Володіння голосом, мімікою, пантомімікою.
7. Які прийоми педагогічного спілкування використано на уроці?

V. Загальні результати уроку

Виконання плану уроку.

1. Рівень реалізації загальноосвітньої, розвивальної та виховної мети уроку.

Додаток Г
Eating out. Типи закладів громадського харчування.
Вегетаріанство.

Цілі уроку:

Практична: - формувати навички вживання нових лексичних одиниць;

- вдосконалювати навички читання й усного мовлення;

- вдосконалювати навички вживання непрямой мови;

Розвивальна: - розвивати мовну здогадку і мовленнєву реакцію учнів;

- розвивати логічне мислення;

Виховна: - виховувати культуру спілкування та зацікавленість учнів у розширенні своїх знань.

Освітня: Надати учням додаткові знання щодо типів та закладів харчування.

Обладнання: підручник “English 11” Карпюк О. Д., аудіо матеріал, картки «Меню»,

Хід уроку

I. Початок уроку. Підготовка до сприйняття іншомовного мовлення.

1. Greeting.

- Good afternoon, children!

- Usually, we people like to eat at home and prepare food by ourselves. But a lot of people prefer to eat outside, in restaurants or at food stands. Today we will talk about different places to eat, about healthy food and veggies.

2. Warm-up.

- How often do you eat out?

- Do you like eating out alone or with friends/family?

- What is your favorite place to eat?

- Are restaurants in your city cheap or expensive?

Who are veggies? Don't you want to be a veggie? Why not?

II. Основна частина уроку.

3. Listening comprehension.

Listen to short dialogues (Appendix 1) and say where they are. Number the following places 1- 3.

___ at the coffee shop

___ at the restaurant

___ at the fast-food restaurant

Conversation 1 (At the restaurant).

Waitress: Good evening sir, welcome to Stanley House, can I help you?

Jason: Can we have a table for two please.

Waitress: Please come this way please.

Waitress: Are you both ready to order now?

Jas on: Yes, we are. Can we have the Sunday roast
with vegetables and Chicken salad please?

Waitress: Would you like anything to drink
with your meal?

Jason: 2 glasses of white wine please.

Waitress: Would you like to see the dessert menu

Jason: No thanks, can we have the bill please.

Conversation 2 (At the fast-food restaurant).

A: What can I get for you?

B: Hello, may I have a double cheeseburger?

A: With everything on it?

B: That sounds great.

A: Did you want fries with your order?

B: May I get a large order of curly fries?

A: Did you want something to drink?

B: Get me a medium Pepsi.

A: Would you like anything else?

B: No, thank you. That's it.

A: No problem, that'll be \$21.45.

B: Thanks a lot. Keep the change.

Conversation 3 (At the coffee shop).

A: Good morning! Can I take your order?

B: Yes, please. Could I have espresso to go.

A: Sure. What size would you like?

B: Umm... double. No sugar.

A: Milk?

B: No, thanks.

A: Would you like to have chocolate muffin to your coffee?

B: That would be nice. One chocolate muffin, please.

A: That would be 2.40. Here you are. Enjoy your coffee!

B: Thanks a lot. Keep the change

Presenting vocabulary.

1. Look through the dialogues and name the most common phrases that are used when eating out. Add your ideas.

“Can I help you?”
 “Are you ready to order?”
 “I would like to have...”
 “Can I see the menu”
 “Keep the change”
 “Here are you”

2. Word file, p.104

Write down new words and phrases in your vocabularies.

- a bistro** ['bi:stɹəʊ] a small informal restaurant or bar
- a dressing** ['dresɪŋ] a liquid mixture, often containing oil, vinegar, and herbs, added to food, especially salads
- a reservation** [.rezə'veɪʃn] an arrangement in which something such as a seat on a table at a restaurant is kept for you
- staff** [sta:f] the group of people who work for an organization
- veggie** [Vedʒɪ] vegetarian
- sophisticated** [sə'fɪstɪkətɪd] intelligent or made in a complicated way and therefore able to do complicated tasks
- undercooked** [ˌʌndə'kʊkt] not cooked enough

5. Speaking

1. Look through the Menu. Make up short dialogues using common phrases from previous exercise and the information in the Menu (Appendix 2).

2. Ex.1, p.111

Speak on the following questions in pairs.

- Which kind of restaurants do you like to go?
  - ✓ expensive restaurants
  - ✓ small, local restaurants
  - ✓ family restaurants
  - ✓ fast food restaurants
  - ✓ self-service restaurants
  - ✓ veggie restaurants
- What do you usually have to eat when you go out for a meal?

6. Acting the conversation "At the restaurant" (Stas-a waiter, girls- visitors), Ex.2, p.p.106-107.

7. Writing.

a) Read the text and make up a dialogue by transforming the sentences into direct speech. Write your sentences into your notebooks.

After having entered a cafe a customer asked a waiter if he might sit in a certain place. The waiter offered him to sit in any place he preferred including the one he asked about. The customer asked if he could see the menu. The waiter gave him the menu and asked if the customer would make an order immediately. The customer agreed and explained that he was short of time. He pointed out at some of the dishes on the menu saying he would like them to have. For not to make a mistake the waiter repeated the dishes again and asked the customer to confirm his order.

b) Report the dialogue.

Waiter: Welcome to the restaurant, folks. What'll it be?

Harry: What do you recommend?

Waiter: Well, the crab salad's always a big hit.

Harry: Susan, would you like the crab salad?

Susan: I'd love the crab salad.

Harry: Michelle, would you like to try the crab salad, too?

Michelle: OK.

Harry: We'll have three crab salads and a bottle of lemonade.

Waiter: Help yourself to celery and carrots and other vegetables.

III. Заклучна частина уроку.

8. Summary

1. Answer the following questions:
  - Do you always have dinner at home or do you sometimes eat out?
  - What do you usually order for the main course (dessert)? What do you usually drink?
  - What is the difference between a regular and a self-service restaurant? Which is generally less expensive?
2. Thank you for your work. Some of you worked very well today, but some have to be more attentive and more active.

9. Home assignment

Workbook, Ex. 2, 3 (p.42-43); be ready for dictation (p.p.104,106).

Додаток Д

Тема. Маркус Френк Зузак. «Крадійка книжок». «Крадійка книжок» – роман про Другу світову війну. Історія життя дівчинки Лізель Мемінгер.

Епіграф до уроку. Ця історія розіб'є серце як юнакам, так і дорослим.

Bookmarks Magazine

Мета навчальна: ознайомити учнів з історією створення та сюжетом роману «Книжкова злодійка», особливостями твору;

Мета розвивальна: розвивати навички самостійної роботи з літературними текстами, визначення їхньої художньої цінності, висловлення та обґрунтування своєї думки про явища мистецтва;

Мета виховна: прищеплювати любов до літератури, повагу до загальнолюдських цінностей, естетичний смак;

формування ключових компетентностей: уміння вчитися: розвивати навички оцінювання культурно-мистецьких явищ; комунікативної: розвивати навички роботи в групі; інформаційної: розвивати навички роботи із джерелами інформації; загальнокультурної: прищеплювати прагнення до літературної освіти, естетичний смак; розширювати світогляд школярів.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань, формування вмінь та навичок.

Матеріально-технічне і дидактичне забезпечення: портрет письменника, ілюстрації до твору, текст твору, мультимедійна презентація, підручник

Міжпредметні зв'язки: історія, художня культура.

ХІД УРОКУ

I. Актуалізація опорних знань.

1. Робота з епіграфом. Прочитайте епіграф до уроку. Як ви його розумієте?

Епіграфи до уроку. Ця історія розіб'є серце як юнакам, та і дорослим.

(Орієнтовна відповідь: Роман М. Зузака «Крадійка книжок» здатна розчулити дорослих та підлітків. Це історія, яка не здатна залишити байдужим.)

2. Вступне слово вчителя. 1 вересня 1939 дата, яка змінила мільйони життів. Саме цього дня розпочалося підступне вторгнення Німеччини в Польщу. Це початок Другої світової війни. Трагедія, що набула світового масштабу. Відбулося це через тиждень після підписання Договору про ненапад між гітлерівською Німеччиною і сталінським СРСР (і таємного протоколу до нього – Пакту Молотова-Ріббентропа).

Друга світова війна – війна, яка втягнула 61 державу світу. Війна зламала життя понад 110 мільйонам солдат. Втрати серед цивільного та військового особового складу сягають від 50 до 75 мільйонів людей. Значна частина загиблих – українці. Одна з найжахливіших трагедій війни стало знищення внаслідок бомбардувань військово-повітряними силами США і Великобританії німецького міста Дрезден, яке в той час перебувало під впливом радянської влади. Це місто слугувало одним з культурних центрів Німеччини. В наслідок бомбардувань загинуло близько 25 тисяч мешканців міста.

Сьогодні ми ознайомимося з твором, у якому розповідається про героїв, що пережили подібну трагедію, про вигадане німецьке містечко Молькінг. Це роман молодого австралійського письменника М.Ф. Зузака «Крадійка книжок».

II. Повідомлення теми, мети, завдань уроку.

Слово вчителя. Тема нашого уроку: Маркус Френк Зузак. «Крадійка книжок». «Крадійка книжок» – роман про Другу світову війну. Історія життя дівчинки Лізелі Мемінгер.

III. Сприйняття й засвоєння навчального матеріалу.

1. Лекція вчителя з елементами бесіди

Місце дії подій, які описані в романі відбуваються в нацистській Німеччині, від січня 1939 року. Розповідає та описує всі події Смерть (чоловічого роду). Головною героїнею роману є дев'ятирічна дівчинка – Лізелі Мемінгер. Її батько, якимось чином пов'язаний з комуністами, але як само нам невідомо, пропав безвісті, а мати, Паула Мемінгер, змушена віддати двох своїх дітей в прийомну сім'ю. Цим вчинком вона рятує їх від переслідування нацистами. Дорогою до нової сім'ї її брат помирає. Під час похоронної процесії на кладовищі Лізелі викрадає свою першу в житті книгу «Настанови гробарям». Лізелі влаштовують в прийомну сім'ю на Небесну вулицю (Хіммельштрассе) до Розі і Ганса Губерманнів. Дівчинка швидко заводить нових друзів, найближчим серед них стає Руді Штайнер, хлопчик з волоссям лимонного кольору. Ганс вчить Лізелі читати. І це неабияк їй подобається та захоплює. Одного дня Лізелі починає красти книги. Це відбувається спершу під час спалювання книг фашистами на центральній площі в честь святкування дня народження фюрера, потім з бібліотеки дружини бургомістра. Книги зміцнюють душу дівчини, дають їй поживу для розуму і духовного розвитку.

Макс Ванденбург, єврейський хлопчина, якого сім'я Губерманнів переховує в підвалі будинку від нацистів, він стає близьким по духу другом і дарує дівчинці книгу. Зафарбовуючи сторінки гітлерівської «Майн кампф» він напише історію про «ту, що струшує слова», і намалює ілюстрації. Макс змушений покинути будинок. Він потрапить до концтабору.

Родина Губерманнів не розділяє нацистські погляди, але не наважується привселюдно протистояти.

Однієї ночі 1945 року Небесну вулицю зруйнують під час авіанальоту; загинуть всі жителі, крім Лізелі, яка вночі засне в підвалі, записуючи свою історію. Бургомістр з дружиною заберуть Лізелі до себе.

2. Історичні факти

Перегляд відео-фрагмента про бомбардування Дрездена.

<https://www.youtube.com/watch?v=qCG86EUFxqE>

3. Робота з трейлером до фільму. <https://www.youtube.com/watch?v=hEnLF-pCybw>

Слова вчителя. Переглянувши трейлер до фільму, давайте скажемо, які історичні події описані, і що ви вже знаєте про той час, умови життя тодішньої Німеччини.

4. Бесіда. Відтворення змісту роману.

Слово вчителя. Давайте разом з вами відтворимо поетапно зміст роману.

Вступ:

1. Опис головної героїні - Лізелі Мемінгер, сироти, яка живе в Німеччині під час Другої світової війни.

2. Вона втрачає свого брата на похоронах своєї матері.

Зустріч з книжками:

3. Лізелі знайомиться з книгами через свого нового батька Ганса Хубермана.

4. Вона починає викрадати книжки з різних місць, щоб читати і навчатися.

Дружба з Максом:

5.Лізель знайомиться з Максом, єврейським біженцем, який ховається в їхньому підвалі.

6.Макс починає розповідати Лізель історії та навчає її читати.

Напруга у Німеччині:

7.Зростаюча напруга та нацистська пропаганда серед місцевих жителів.

8.Лізель та її сім'я приховують Макса та ризикують своїм життям.

Зростання Лізель:

9.Лізель стає сильнішою та впевненішою завдяки книжкам та дружбі з Максом.

10.Вона починає писати свою власну книгу.

Бомбардування:

11.Місто, де живе Лізель, піддається бомбардуванню союзників.

12.Лізель втрачає своїх близьких та друзів.

Після війни:

13.Війна закінчується, і Лізель стикається з післявоєнними складнощами .

14.Вона знаходить нове життя та продовжує писати.

Заключна частина:

15.Лізель стає дорослою жінкою та продовжує пам'ятати своїх близьких та події війни.

16.Вона розповідає свою історію як крадійка книжок.

IV. Узагальнення і систематизація набутих знань учнів.

1. Робота з підручником.

Користуючись підручником, текстом роману, складімо «паспорт твору».

Паспорт твору

1) Автор: Маркус Френк Зузак

2) Назва: «Крадійка книжок»

3) Приналежність до національної літератури: австралійська національна література

4) Жанр: присутні риси філософського, психологічного роману, роману-перестороги, присутній фантастичний елемент (оповідач – Смерть)

5) Дата написання: 2006

6) Тематика і проблематика: зображення подій Другої світової війни; знедолене воєнне дитинство; книга і слово в житті людини, суспільства; ідеологія фашизму і нацизму, що нівечить душу; Голокост, дегероїзація війни, зображення фізичних і духовних страждань, загальнолюдська солідарність; духовне зростання особистості і сенс життя

7) Художній час і простір роману: Події роману розгортаються у нацистській Німеччині, починаючи з січня 1939 року, коли Лізель Мемінгер виповнюється 9 років, і закінчуються смертю головної героїні в глибокій старості в Австралії.

8) Форми (особливості) оповіді: оповідач – Смерть, наявність «тексту в тексті», авторських ілюстрацій, заголовків-анонсів, невідповідність фабули і сюжету.

9) Головні герої: оповідач і учасник подій Смерть, Лізель Мемінгер, подружжя Хуберманів, Макс Ванденбург, Руді Штайнер, Ільза Герман.

2.Вікторина.

Ільза Герман, Роза Губерманн, Макс Ванденбург, Паула Меменгер, Ганс Губерманн, Лізель Мемінгер, Смерть, Руді Штайнер

	колекціонер душ
	колишній німецький солдат під час Першої

	світової війни, акордеоніст та художник
	єврей-тікач, який укривається від нацистського режиму; У нього перовидне волосся та болотисті карі очі впала в депресію після смерті єдиного сина
	дає Лізель маленьку чурну книгу, чим змушує її написати власну історію
	в оповіданні згадується кілька разів, рідна мати Лізель
	у неї світле волосся, а очі карі, її виховують названі батьки. Ця дівчина зачарована силою слова, викрала книги у гробаря
	має кістляві ноги, блакитні очі, волосся лимонного кольору та схильність до того, щоб потрапити в неприємні ситуації; стає найкращим другом Лізель і закохується в неї
	у неї каштаново-сіре щільно зачесане волосся, часто зав'язане в пучок, і «хлоровані» очі. Незважаючи на вдачу, вона є люблячою дружиною і матір'ю

V. Підведення підсумків. Оцінювання роботи учнів.

1. «Коло думок» (учні відповідають на питання):

- Чи вважаєте ви, що ця історія є актуальною в сучасному світі?
- Чи співчуваєте ви головній героїні?
- Які емоції ви відчули після прочитання твору?

2. Рефлексія. Було цікаво... Було важко... Урок дав мені для життя...

3. Оголошення і коментар домашнього завдання.

Завдання творчого характеру

Запишіть інтерв'ю з одним з персонажів. Уявіть себе журналістом, який розмовляє з одним з персонажів роману. Підготуйте запитання, які допоможуть вам краще розуміти мотивації та внутрішній світ персонажа. Напишіть уявну розмову, у якій персонаж відповідає на ваші запитання.

4. Побаження в кінці уроку. Хвалімо себе не тільки за великі подвиги, але й за маленькі вчинки

Додаток Е

Вимоги до оформлення характеристики на студента-практиканта

Характеристика (від грецького – той, що є відмітною рисою) – це документ, у якому поряд з інформацією про навчально-виховну діяльність студента подається комплексна оцінка його професійних та особистісних якостей, виявлених за час проходження педагогічної практики.

Реквізити характеристики

1. назва документа;
2. заголовок;
3. текст;
4. підписи керівних осіб;
5. дата;
6. печатка.

Структура характеристики

Назва документа друкується по центру аркуша великими літерами без лапок.

Заголовок характеристики – це інформація про особу студента-практиканта, відомості про місце його навчання та проходження практики, які викладають у родовому відмінку й розміщують у стовпчик біля правого берега документа. Цей реквізит розташовують на два міжрядкових інтервали нижче від назви документа.

Текст характеристики містить відомості про ефективність роботи студента-практиканта, результати виконання окремих видів діяльності тощо. Під час оцінювання особистісних якостей студента-практиканта описують враження, що склалися у процесі ділового (формального) й неформального спілкування.

Стиль викладу характеристики – офіційно-діловий. Варто уникати надто різких оцінок тих чи інших якостей. Документ повинен містити максимально об'єктивну інформацію. Водночас необхідно віддати перевагу більш ретельному опису найважливіших рис характеру та професійних навичок.

У підсумку роблять відповідні висновки й вказують рекомендовану оцінку за практику.

Підписує характеристику керівник освітньої установи та безпосередній начальник (класний керівник, учитель (і) фахового (их) предмету(ів) тощо).

Додаток Ж

Схема написання конспекту виховного заходу з педагогіки

План-конспект виховного заходу

(тема заходу)

проведеного в _____ групі _____ ЗФПО _____

студентом (кою) _____ групи, _____ курсу _____ факультету _____

Глухівського НПУ ім. О.Довженка

(П.І.Б.)

Тема: стислий, короткий вислів, іноді віршований, що розкриває суть виховного заходу.

Мета: ідеальне уявлення результату, який має бути досягнутий на практиці.

Загальна мета на тому чи іншому рівні таксономії (ієрархії) є синтетичною категорією, що охоплює всі аспекти педагогічної взаємодії. Вона конкретизується завданнями, які повинні бути реальними (посильними).

Завдання мають бути спрямовані на:

- а) емоційне стимулювання;
- б) формування відповідних мотивів;
- в) пізнання певних явищ, фактів;
- г) формування дієво-практичних навичок.

Форма проведення виховного заходу

(Реальний процес, пов'язаний з організацією виховної діяльності). Приклад: бесіда, круглий стіл, диспут, інформаційна година, інтелектуальна гра, турнір, усний журнал, родинне свято, виховна година, брейн-ринг, спортивне змагання, благодійні акції, аукціони, мандрівки тощо.

Вибір форми проведення залежить від змісту та спрямування виховних завдань, віку студентів, рівня їх виховання, особистого соціального досвіду; особливостей колективу і його традицій; від технічних можливостей та рівня професіоналізму викладача.

Засоби

Надбання матеріальної та духовної культури, що використовуються для вирішення виховної мети.

Місце проведення

Діяльнісна структура виховного заходу.

Продумати, як найоптимальніше залучити вихованців до підготовки та проведення виховного заходу.

Подається список вихованців з точним переліком доручень, ролей, дій, функцій.

Діяльність – фронтальна,
групова,
індивідуальна

Види фронтальної діяльності:

прослуховування вчителем, товаришами, перегляд кінофільму, переживання подій, осмислення отриманої інформації, участь у підготовці та проведенні виховного заходу.

Види групової діяльності:

підготовка монтажу, ілюстративного матеріалу, оформлення місця проведення, збирання інформації.

Види індивідуальної діяльності:

види діяльності, ролі, функції обговорювання в класі з метою їх оптимізації.

План виховного заходу

1. Організаційний етап.

а) розповідь, бесіда, емоційне стимулювання за допомогою створення виховних ситуацій,

2. Реалізаційний етап.

а) розкриття мети та задач заходу; спрямування дітей на роботу та пошук відповідей на питання.

б) використання методичних прийомів;

в) застосування тестів, анкет, відеосюжетів, ігрової діяльності.

3. Підсумковий етап.

а) аналіз позитивних досягнень студентів;

б) заключне слово викладача;

в) ґрунтовність висновків, зроблених у ході заходу та по його завершенню.

Додаток 3
Зразок виховного заходу з англійської мови

Brain-ring
«Can you call yourself an English expert?»

Цілі: розвивати знання англійської мови та ерудицію учнів, бажання спілкуватись англійською мовою, активізувати розумову діяльність учнів, виявити творчі здібності, сформувані вміння відстоювати свою ідею, погляди, переконання, прийняті рішення, виховувати любов до англійської мови, сприяти формуванню в учнів вміння працювати в групах.

Обладнання: картки із завданнями, чисті аркуші паперу, фломастери, ноутбук, плакати з висловлюваннями видатних людей.

Contest 1. Presentation of the team Name,emblem,motto

Contest 2. Word Changing

Change the words into different ones by adding one letter at the beginning or at the end.

Example: Change a word meaning a place of skating (rink) into what you do when thirsty (drink)

- 1) Change the reason for umbrellas into a quick means of travel.
- 2) Change something very cold into used for pudding.
- 3) Change a vehicle into a mark left by a wound.
- 4) Change a scheme into something growing in the garden.
- 5) Change a sheet of the water into a little piece of snow.

Відповіді на конкурс 10 (<<зміни слово>>)

- 1) Car-scar
- 2) Ice – rice
- 3) Rain-train
- 4) Plan-plant
- 5) Lake-flake

Contest 3. Who’s the fastest

Tongue-twister. She sells are seashells I’m sure.

Contest 4. Drawing

Draw a body and write in English, all the parts of it.

Contest 5. Gussing words “Shopping”

1. You can buy medicine, pills , mixtures there (chemist’s)
2. You can buy pins, handkerchief there (haberdashery)
3. Place , you can buy magazines , newspapers (bookstore)

4. Here you can buy sweets , buns, cakes (newsagence)
5. You can buy fruit there (greengrocer ‘ s)
6. Shop, where you can buy meat (butcher ‘s)

Contest 6. “Ask and answer Game”

Команди по черзі задають питання до запропонованої картини і дають відповіді на них.

Contest 7. Anagrams “Sport and Games”

Surfing – g i n f u r s

Swimming - m i n g s i m w

Tennis - s n i n t e

Squash – h s a q s u

Snowboarding – g n i d r a b o n w o s

Contest 8. “British Holidays”

1. What colour are London buses?
  2. Where do the English prefer to live?
  3. What is put inside a pudding of luck? (Silver)
  4. What holidays do they celebrate on the 23rd of April?
  5. What is the next holiday after Christmas?
  6. Who brings presents to children at New Year?
  7. On what day do they have many jokes ?
  8. What is the name of the British flag?
  9. What is the symbol of eternal life on Christmas?
  10. When do they celebrate Chrsitmas?
- 11) What is the symbol of eternal life on Christmas?
  - 12) What plant is connected with a kissing tradition?
  - 13) Whose speech is broadcast on TV at midnight in New Year ?
  - 14) What do they cook on Christmas?
  - 15) What is the name of N.Y. in Scotland?

Contest 9. Code Words (The map of Great Britain)

1. 19 , 5 , 22 , 5 , 18 , 14 (Severn)
2. 5 , 14 , 7 , 12 , 1 , 14 ,4 (England)
3. 20 , 8 , 1 , 13 , 5 , 19 (Thames)

Contest 10. Riddles

- 1) What is that was tomorrow and will be yesterday? (Today)
- 2) What is that everybody has seen , but can never see again? (Yesterday)
- 3) What is it that never uses its teeth for eating? (Comb)

- 4) We are four brother living under one roof. Do you know us? (The legs of a table)
- 5) A thick forest , which grows as fast as it is cut down. (Hair)
- 6) Without it you couldn't say a word. (A tongue)
- 7) My uncle has a brother. He is not my uncle. Who is he?(My father)
- 8) Who carries his house with him? (A snail)
- 9) What has a cat , which no other animals have? (Kittens)
- 10) What month has 28 days? (They all have 28 days)
- 11) What star is not seen in the sky? (A film star)
- 12) When I eat I live, when I drink I die. (A fire)

Concusion.Greeting the teams.

Електронне видання

Наскрізна програма практик за освітньою програмою «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого (магістерського) рівня вищої освіти / укл.: В. О. Бутова, О. М. Чайка. Глухів : Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2024. 85 с.

Укладачі:

Бутова Віра Олександрівна
Чайка Олена Миколаївна

Підп. до розповсюдження 24.04.2024
Формат 60x84/8. Умов. друк. арк. 10,11. Зам. №3522
Облік.-вид. арк. 4,03. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Видавництво Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка
41400, м. Глухів, Сумська обл., вул. Київська, 24
тел/факс (05444) 2-33-06.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи СМв №046 від 16 червня 2014 року